

Hanna Pikka

AVOIMEN
NUORISOTALOTOIMINNAN
KEHITTÄMISSUUNNITELMA
Pyhtään kunta

Opinnäytetyö
Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Toukokuu 2011

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILOLEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Opinnäytetyön päivämäärä 4.5.2011
Tekijä Hanna Pikka	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaistoiminta ja nuorisotyö	
Nimike Avoimen nuorisotalotoiminnan kehittämissuunnitelma, Pyhtään kunta		
Tiivistelmä <p>Nuorilla on oikeus saada asuinkunnastaan riippumatta laadukkaita ja nykyaikaisia nuorisopalveluita. Nuorisotila on osa joka kunnasta löytyviä kunnan tai kaupungin tarjoamia peruspalveluita ja niitä on maassamme yhteensä 1100.</p> <p>Tässä työssäni tarkastelen Pyhtään kunnan Huutjärven nuorisotilan avoimen toiminnan tilaa ja kirjaan ylös sen kehittämissuunnitelman aikatauluineen. Pyhtään kunnan sivistyspoliittinen ohjelma 2007–2010 nimeää yhdeksi kauden tavoitteekseen monipuoliset ja laadukkaat nuorisopalvelut. Tämän kehittämissuunnitelman pohjana käytän nuorisobarometrissa nuorilta saatua palautetta, Huutjärven nuorisotalon asiakaspalautekyselyn tuloksia, Lapsi- ja nuorisopoliittista kehittämisohjelmaa sekä Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien yhteistyössä laatimia avoimen toiminnan laatuksiteerejä ja niiden pohjalta tehtyä avoimen toiminnan itsearviointia.</p> <p>Nykypäivänä nuorten elinoloihin, asemaan kunnan päätöksenteossa ja nuorten mielipiteisiin kiinnitetään kasvavassa määrin huomiota. Nuorisolain 8 § velvoittaa, että nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. Avoimessa nuorisotalotoiminnassa on kyse nuorten asioista, joten myös heidän kuulemistaan ja osallistumistaan on kehitettävä niin, että tavallisen nuorisotoimen asiakkaan ääni kuuluu.</p> <p>Avoimien nuorisotalotoiminta on osa kunnan peruspalveluita. Kunta itse päättää miten se järjestää nuorisotoimintansa ja siihen on olemassa useita erilaisia ratkaisuja, kunnan koosta ja sijainnista riippuen. Pienen kunnan nuorisotoimet ovat usein yhdistelmiä liikunta- tai kulttuuritoimen kanssa ja näin ollen myös nuorisotyön laatu saattaa kärsiä. Tätä laatuajattelua tukemaan on laadittu Avoimen nuorisotalotoiminnan laatuksiteerit, joiden avulla nuorisotoimet voivat itse pyrkiä kehittämään palveluidensa laatua.</p> <p>Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma on ottanut tavoitteekseen parantaa nuorten oloja alkaen perheistä ja lähiyhteisöistä kohti yleistä lasten ja nuorten hyvinvointia. Se perustelee toimintaansa sillä, että nuorissa on yhteiskunnan tulevaisuus.</p> <p>Työssäni tehty kehittämissuunnitelma toimii Pyhtään kunnan avoimessa nuorisotalotoiminnassa suuntaa antavana ohjeena. Nuorisotyö kehittyy ja elää nuorisokulttuurin mukaan ja se tulee ottaa huomioon myös nuorisotyön ja ohjaajien kehittämisessä.</p>		
Asiasanat (avainsanat) kehittämissuunnitelma, avoin nuorisotoiminta, laatuajattelu, osallisuus, peruspalvelut, nuorten elinolot		
Sivumäärä 52	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä) 5 liitettä		

LIITE 1. Pyhtään kunnan kartta

LIITE 2. Kehittämissuunnitelma, Nuorisobarometri 2009 ja Huutjärven nuorisotalon asiakaspalautekysely sekä Keskustelun avaimet

LIITE 3. Kehittämissuunnitelma, Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma

LIITE 4. Kehittämissuunnitelma, Avoimen talotoiminnan laatukriteerit

LIITE 5. Huutjärven nuorisotalon asiakaspalautekyselyn tulokset

Ohjaavan opettajan nimi
Helena Timonen

Opinnäytetyön toimeksiantaja

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 4.5.2011
Author(s) Hanna Pikka	Degree programme and option Civic Activities and Youth Work	
Name of the bachelor's thesis Open Youth House Development Plan, Pyhtää Municipality		
Abstract <p>The youth have the right to have quality and as modern youth services irrespective of their place of residence. According to Pyhtää Municipality's Programme of Education Policy 2007-2010, one of their goals is providing versatile and quality youth services. In this thesis I study Huutjärvi youth house's open house and write down a development plan with a schedule.</p> <p>The basis for the development is the Youth Barometer inquiry concluded at Huutjärvi youth house. as well as the Development Programme for Child and Youth Policy and open youth house quality criteria developed by the cities of Helsinki, Espoo and Vantaa.</p> <p>Nowadays municipalities pay more attention to their youth and their opinions in decision making. Youth Act 8 § obligates to listen to the youth in things concerning them. An open youth house is for the ordinary youth. We have to develop their participation so that everyone's voice is as loud and as important.</p> <p>An open youth house is one of the basic services in municipalities. It is their own business how to organize youth work. In small municipalities it is common that youth services are part of the sports and cultural service, which may compromise the quality of youth work in municipalities. There are open youth house quality criteria available for the use of youth workers to improve the quality of their own work.</p> <p>The goal for the Development Programme for Child and Youth Policy is to improve young people's well-being beginning from families towards comprehensive wellness around the country. The effort is justifiable because the future is in youth.</p> <p>In this thesis I make a guideline for the Pyhtää municipality open youth house's development. It is however good to remember that youth work and youth culture develop all the time so youth workers have to take that into consideration as well.</p>		
Subject headings, (keywords) development plan, open youth house, quality, participation, basic services, youth life conditions		
Pages 52	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices 5 appendices		
Tutor Helena Timonen	Bachelor's thesis assigned by	

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	7
2. TYÖN TARKOITUS	8
3. NUORISOTYÖ PIENESSÄ KUNNASSA.....	9
3.1. Pyhtään kunta	10
3.2. Nuorisotyön perustehtävät.....	12
3.3. Kehittämistyön taustaa	14
3.3.1. Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	16
3.3.2. Voimavarojen suuntaaminen tehokkaasti	17
3.3.3. Verkostoyhteistyö kolmannen sektorin ja vapaaehtoisten kanssa	18
4. MITÄ NUORET AJATTELEVAT KUNNAN PERUSPALVELUISTA.....	19
4.1. Haminan, Miehikkälän, Pyhtään ja Virolahden Nuorisobarometri 2009	21
4.2. Huutjärven nuorisotilan asiakaspalautekysely 2010	22
4.2.1 Nuorisotilat	22
4.2.2. Nuorisotilojen aukiolo	23
4.2.3. Ohjaajat.....	23
4.2.4. Nuokkari loma-aikoina	24
4.2.5. Osallistuminen	24
4.3. Keskustelun avaimet – peruspalveluiden arviointi.....	24
4.4. Nuorten mielipiteet ja toiveet Pyhtäällä liittyen vapaa-aikaan ja nuorisotilatoimintaan.....	26
4.5. Mitä nuorisotoimi voisi asialle tehdä	27
5. LAPSI – JA NUORISOPOLITIIKAN KEHITTÄMISOHJELMA 2007–2011....	28
5.1. Osallisuus ja osallistuminen avoimessa nuorisotalotoiminnassa	29
5.2. Digitaalinen sukupolvi nuorisotoiminnassa	30
5.3. Kestävä kehitys Pyhtään nuorisotoiminnassa.....	31
5.4. Luovuuden, ajattelukyvyn ja lahjakkuuden kehittäminen.....	32
5.5. Erityistä tukea tarvitsevat nuoret.....	33
6. AVOIMEN NUORISOTALOTOIMINNAN KEHITTÄMINEN LAATUNÄKÖKULMASTA.....	34

6.1. Pyhtään kunnan itsearviointi	36
6.1.1. Toiminnan suunnitelmallisuus.....	37
6.1.2. Yhteistyö kotien kanssa	38
6.1.3. Tiedotus	39
6.1.4. Ympäristökasvatus.....	43
6.1.5. Osallisuus ja talodemokratia nuorisotilalla.....	44
6.2. Laatutyöskentelyn jatko Pyhtäällä.....	46
7. YHTEENVETO	47
LÄHTEET	49
LIITTEET.....	52
LIITE 1. Pyhtään kunnan kartta	
LIITE 2. Kehittämissuunnitelma, Nuorisobarometri 2009 ja Huutjärven nuokkarin asiakaspalautekysely sekä Keskustelun avaimet	
LIITE 3. Kehittämissuunnitelma, Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma	
LIITE 4. Kehittämissuunnitelma, Avoimen talotoiminnan laatukriteerit	
LIITE 5. Huutjärven nuokkarin asiakaspalautekyselyn tulokset	

1. JOHDANTO

Pyhtää on pieni 5200 asukkaan kunta aivan Kotkan tuntumassa. Aloitin työskentelyni Pyhtään kunnassa syksyllä 2009 nuoris- ja liikuntasihteerinä. Tässä työssäni tarkastelen Pyhtään kunnan avointa nuorisotalotoimintaa ja pyrin kehittämään sitä kohti seudullisia ja valtakunnallisia toimintamalleja käyttäen kehittämistyön pohjana nuorilta saatua palautetta, avoimen toiminnan laatukriteerejä ja sen pohjalta tehtyä itsearviointia sekä Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmaa.

Suomen kaikissa kunnissa on vähintään yksi nuorisotalo tai -tila, yhteensä niitä on maassamme 1100. Nuorisotilat ovat keskeisiä palvelupisteitä, jotka voivat tarjota toimintatilat muun muassa nuorisoyhdistyksille ja nuorten muille toimintaryhmille, nuorisokahvilatoiminnalle, nuorten tieto- ja neuvontapalveluille sekä erilaiselle lasten ja nuorten harrastustoiminnalle. (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007–2011, 40)

Jokainen kunta mukauttaa omat palvelunsa omaan budjettiinsa ja resursseihinsa ja tarjoaa näin ollen nuorisopalveluita parhaaksi näkemällään tavalla. Suuremmissa kaupungeissa on useamman vuoden ajan pyritty kiinnittämään huomiota avoimen nuorisotoiminnan laatuun ja sen kehittämiseen, mutta pienemmissä kunnissa laatuajattelu jää usein resurssien vuoksi vähemmälle huomiolle, kun työn pääpaino on usein olemassa olevien palveluiden ylläpitämisessä.

Nuorisolain (27.1.2006/72) 7 § mukaan kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut ja etsivä nuorisotyö tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot.

Useimmiten pienissä kunnissa nuorisotoimen viranhaltijoilla on vielä jokin muu toimiala (mm. liikuntatoimi tai kulttuuritoimi) huolehdittavanaan. Kunnan asukasluku korreloi selvästi viranhaltijoiden toimialojen suhteen: mitä pienempi kunta, sitä use-

ammin viranhaltijoiden toimialaan kuului myös muita tehtäviä nuorisotoimen lisäksi. Pienissä kunnissa nuorison ohjaus on usein järjestetty ostopalveluina joltakin kolmannen sektorin toimijalta. (vrt. Cederlöf 2004, 19–33, Mönttinen 2009)

Pyhtään nuorisotoimessa työskentelee osa-aikaisesti nuoriso- ja liikuntasihteerit sekä nuoriso- ja liikunnanohjaaja. Lisäksi nuorisotoimessa työskentelee kausittain tunti- ja leiriohjaajia. Sihteerit ja ohjaajat ovat ammattitaitoisia ja koulutettuja henkilöitä, mutta koulutetun kausiohjaajan tai osa-aikaisen ohjaajan saaminen kuntaan on ollut haaste jo vuosia. Tuntiohjaajille tarjolla olevat viikkotunnit (12h-16h) eivät useinkaan riitä ja näin ollen he lopettavat saadessaan paremman työn.

2. TYÖN TARKOITUS

Pyhtään kunnan avoimen nuorisotalotoiminnan kehittämissuunnitelmassa on tarkoitus tarkastella kunnan avointa nuorisotoimintaa kriittisesti, poimia sieltä tärkeimmät kehittämiskohteet ja kirjata ne ylös. Kunnan nuorisotoimen henkilöstö on vaihtunut kokonaan viimeisen neljän vuoden aikana ja myös työnkuvat ovat muuttuneet merkittävästi. Vuonna 2007 työnsä aloitti nuoriso- ja liikunnanohjaaja, joka nimikkeensä seurasi nuorisotilojen isäntää. Isäntä oli toiminut työssään aiemmin useamman vuosikymmenen ajan ja jäi nyt eläkkeelle. Vuoden 2009 alussa pois jäi nuoriso- ja liikuntasihteerit, joka niin ikään oli toiminut työssään lähes 20 vuotta. Nuoriso- ja liikuntasihteerin virka oli täyttämättä puolen vuoden ajan ja sitä hoiti osa-aikainen sijainen muutamien kuukauden ajan. Minä otin viran vastaan elokuussa 2009 ja samalla työn painotusta muutettiin siten, että työn pääpaino on nuorisotoimella. Myös tunti- ja iltaohjaajat ovat vaihtuneet vuosittain.

Pyhtään kunnan nuorisotoiminnan kehitys on ollut pysähdyksissä käytännössä useamman vuoden ajan. Vuonna 2007 aloittanut ohjaaja teki osansa kehittämistyössä, mutta siitä saatu vastakaiku tai esimiehen tuki oli ollut olematonta, joten motivaatio kehittämiseen oli pikkuhiljaa hiipunut. Sivistyslautakunta oli tiedostanut tämän ongelman ja minun palkkaamisessa toivottiin myös nuorisotoimintaan uusia tuulia.

Vuoden 2007 jälkeen Nuorisolaki (27.1.2006/72) on uudistunut, on julkaistu Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma sekä mittava seudullinen nuorisobarometri. Näissä kaikissa on riittävästi tietoa ja pohjaa Pyhtään kunnan avoimen nuorisotalotoiminnan kehittämisen aloittamiseen ja kaikkiaan koko kunnan nuorisotoimen kehittämiseen. Tässä kehittämissuunnitelmassa tähdätään siihen, että pienen Pyhtään kunnan nuorisopalvelut ovat yhtä hyviä ja laadukkaita kuin isommassakin kaupungissa, henkilöstön määrästä riippumatta. Tavoitteena on se, että jokainen pyhtääläinen nuori saa vähintään yhtä hyviä palveluita kuin nuori Kotkassa, Haminassa, Virolahdella tai Miehikkälässä. Tässä työssä painopisteenä on avoimen toiminnan kehittäminen ja sen apuna käytän edellä mainittuja julkaisuja, sekä Helsingin, Espoon ja Vantaan yhteistyössä kehittämää nuorisotyön prosessien auditointi- ja itsearviointikriteeristöä.

Tässä työssä nostetaan esille useita helppoja ja konkreettisia keinoja kehittää avointa nuorisotalotoimintaa. Tämä kehittämistyöskentely tulee kuitenkin kokea alkavana prosessina ja työntekijän tulee olla itselleen ja työnsä jäljelle armollinen. Vaikka kehittämissuunnitelmassa toimenpiteet on aikataulutettu ja niiden mukaan tuloksia tulisi saavuttaa huomattava määrä jo vuoden 2011 loppuun mennessä, ei kaikessa voi heti onnistua. Kehittämistyö etenee hitaasti ja ensimmäinen haaste on saada kehittämisessä mukana olevat ihmiset motivoituneeksi ja sitoutuneeksi. Tämä opinnäytetyö on eräänlainen ohjekirja kehittämistyön aloittamiseksi. Tässä työssä on esitelty kehittämiseen vaikuttavia yhteiskunnan asettamia vaatimuksia, nuorten toiveita ja itse olen etsinyt niitä parantamaan erilaisia ratkaisuja.

3. NUORISOTYÖ PIENESSÄ KUNNASSA

Nuorisotyön merkitys ja usko nuorten rooliin tulevaisuuden tekijöinä on kasvanut 2000-luvulla tasaisesti. Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry:n ja Suomen kuntaliiton teettämän raportin mukaan 72 % kyselyyn vastanneista kuntien nuorisotyöstä vastaavista virkamiehistä uskoo nuorisotyön merkityksen kasvaneen jonkin verran tai huomattavasti kuluneen viiden vuoden aikana. (Mönttinen 2009, 23–24)

Pienessä kunnassa nuorisotyön arvon määrittävät suoraan päättävät elimet ja heidän asenteensa. Ratkaisevassa asemassa ovat nuorisotyötä tekevät henkilöt ja virkamiehet, joiden tulee osata nostaa esille nuorisotyön ja nuorten arvo kaupungin ja kunnan tulevaisuutta ajatellen. Nuorisotyön arvoa nostavassa tai laskevassa asemassa voivat olla myös henkilökemiat, joiden ei työelämässä pitäisi vaikuttaa. Erittäin ratkaisevaa on nuorisotyöntekijän esiintyminen ammattilaisena ammattilaisten joukossa ja hänen oma suhtautumisensa työhönsä. Jos nuorisotyöntekijä ei ota työssään kasvattajan roolia, ei siihen usko muutkaan, vaikka se olisi virkamiestasolla tunnustettu.

Pienen kunnan haasteena voi usein olla henkilöstön riittävyys, pätevyys tai nuorisotoiminnan organisoinnin hankaluus. Cederlöfin (2004, 360–361) mukaan on kunnan nuorisotoimen henkilöstön organisoinnista ja toisinaan kekseliäisyydestä kiinni miten kunnan nuorisopalvelut voidaan tuottaa tehokkaasti ja laadukkaasti. Usein apuna voivat toimia muut tahot kunnassa ja toisinaan myös vapaaehtoiset ja esimerkiksi seurakunta.

Pyhtään kunnassa nuorisotyön resurssit ovat pitkään olleet kohtalaisen hyvät, mutta niiden suuntaaminen asiaskalähtöiseen työhön on ollut hieman heikkoa. Tosiasiallisesti nuorisotyötä tehdään kentällä, eikä toimistossa. Vaikka työ olisi kuinka suunniteltua ja laadukasta, ei siitä ole hyötyä toimistossa. Ohjaajaresurseja suunniteltaessa myös turvallisuusnäkökulma on huomioitava ja pidettävä huolta siitä, ettei ohjaajan tarvitse työskennellä yksin iltaisin tai viikonloppuisin.

3.1. Pyhtään kunta

Aloitin työskentelyn pienessä 5200 asukkaan Pyhtään kunnassa syksyllä 2009 nuorisot ja liikuntasihteerinä. Tuolloin kunnassa toimi kaksi nuorisotilaa, Huutjärvellä ja Pyhtään kirkonkylässä (Liite 1), jotka olivat auki eri kohderyhmille n. 18 tuntia viikossa. Iltapäivisin kolmena päivänä viikossa toimi iltapäivänuokkari 3-6 – luokkalaisille, jonka päiväohjelma koostui mm. askartelusta, peleistä, leikeistä ja leipomisesta. Iltanuokkari oli auki myös kolmena iltana viikossa yli 13-vuotiaille. Iltanuokkarilla nuoret saivat olla ja pelaila keskenään kun ohjaajien voimavarat suuntautuivat pääasiassa järjestyksen ylläpitoon eikä ohjelmaa tai teemoja ollut.

Vuoden 2010 alusta Pyhtään kunnassa on toiminut yksi nuorisotila, Huutjärven nuorisotila, joka on avoinna em. aikoina. Huutjärven nuorisotila sijaitsee Huutjärven koulukeskuksessa, mutta on oma erillinen tilansa, jota ei käytetä opetuksessa. Nuorisotilaan johtaa koulun pihalta oma ovi, mutta vessat sijaitsevat koulun puolella. Nuorisotila on rakennettu siten, että sinne näkee sisään kolmesta suunnasta. Näin ollen koulun pihalta, käytävistä ja aulasta voidaan helposti tarkistaa ketä tilassa on ja mitä siellä tapahtuu.

Pyhtään kunnan nuorisotoimen toimintojen pohjana voidaan pitää Pyhtään kunnan sivistyspoliittista ohjelmaa 2007–2010. Tässä ohjelmassa määritellään nuorisotoimen visio seuraavasti: ”Pyhtään nuorisotoimi tarjoaa laadukkaita ja monipuolisia palveluita ympäristöä kunnioittaen ja monikulttuurisuutta ja kansainvälisyyttä edistäen. Toimintaa ohjaavina arvoina ovat terveet elämäntavat, suvaitsevaisuus, kannustavuus, osallisuus ja osallistuminen, yhteisöllisyys, optimistisuus ja rohkeus. Tavoitteena on palveluiden tason ja laadun säilyttäminen ja tarjonnan monipuolistaminen sekä nuorten ja nuorten aikuisten osallistuminen entistä aktiivisemmin heitä koskevien asioiden hoitoon. (Pyhtään kunnan sivistyspoliittinen ohjelma 2007–2010)

Kunnan nuorisotoimen palveluiden suuntaa ja sisältöä määrittävät myös seutukunnalliset tavoitteet ja suunnitelmat, joita tehdään yhdessä Kotkan, Haminan, Virolahden ja Miehikkälän kanssa yhdessä S-Voima – työryhmässä kuukausittain. S-Voiman alueella yhteistyö on sujuvaa ja seutukunnallisesti on järjestetty mm. leirejä ja nuorten tapahtumia. Myös sijaistaminen onnistuu tarvittaessa yli kuntarajojen.

Pienessä kunnassa jokaiselle vuodelle tulee mieltä erityisen tarkkaan realistiset talousarviotavoitteet, joiden mukaan toimintaa voidaan kehittää. Avoimessa nuorisotalotoiminnassa kehittämistyön pohjana on hyvä pitää tarjolla olevien peruspalveluiden laadukkuutta, nykyaikaisuutta, monipuolisuutta ja asiakaslähtöisyyttä. Suurempien muutosten läpivieminen ottaa aikaa ja sellaisia varten kannattaa tehdä pidemmän aikavälin suunnitelmia, joihin koko nuorisotoimesta vastaava henkilöstö ja luottamusmiehet sitoutuvat.

Sivistyspoliittisen ohjelman mukaiset laadukkaat ja monipuoliset palvelut ovat lähtökohtana myös avoimen nuorisotalotoiminnan kehittämistyölle. Osallisuus ja osallistuminen ovat pitkään olleet Pyhtäällä ainoastaan nuorisovaltuuston asia, näin ollen tässä asiassa on kehittämisen varaa erityisesti avoimen nuorisotalotoiminnan osalta. Myös monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen voi ehdottomasti kiinnittää enemmän huomiota nuorisotiloilla.

3.2. Nuorisotyön perustehtävät

Kunnallisen nuorisotyön keskeiset tehtävät ovat Cederlöfin (2004, 51) mukaan:

1. ”Perusnuorisotyö”

- Kaikille nuorille tarjottu tiedotus ja neuvonta
- Atk- ja internet-käyttöpalvelujen tarjonta nuorille
- Nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen suoraan ja/tai välillisesti
- Nuorisotilatoiminnan ylläpito ja ohjaus
- Nuorten (viikonloppu)illanvieron mahdollistaminen ja ohjaus
- Säännöllisen harrastus- ja kerhotoiminnan tarjoaminen ja ohjaus
- Kausittaisten matkojen, tilaisuuksien, tapahtumien, kurssien yms. järjestäminen ja ohjaus
- Paikallisten yhdistysten taloudellinen tukeminen sekä motivointi ja aktiivointi

2. Perusnuorisotyöhön sisältyvä tai sen rinnalla toteutettu ”erityisnuorisotyö”

- Yksilöllinen nuorten tarvelähtöinen neuvonta ja ohjaus
- Koulutuksen ja työelämän ulkopuolisten nuorten yhteydenpito ja ohjaus
- Kausittainen tai tilannekohtainen sosiaalinen ja etsivä (eritys)nuorisotyö
- Yksilöllinen nuorten toimintaan ja elämään puuttuminen ja sen tukeminen

3. Nuorisotyön ja nuorisotoiminnan ”tuottaminen ja toiminnanohjaus”

- Edellisiin tehtäviin liittyvät hallintorutiinit, koordinointi ja organisointi

- Nuorisotyön ja nuorisotoiminnan tuottaminen ja ohjaus yhteistyössä ja/tai vuorovaikutuksessa
  - yhdistysten ja/tai seurakunnan kanssa (”nuorisotyöllisellä synergialla”)
  - liikunnan ja/tai kulttuurin kanssa (”lähitoimialasynergialla”)
  - koulujen ja sosiaalitoimen kanssa (vuorovaikutuksella, työnjaolla ja yhteistyöllä)
  - projektien, hankkeiden, työpajan tai muiden toimijoiden kanssa
- Nuorten vanhemmille sekä muille ammattikunnille ja toimijoille suunnattu tiedotus
- Nuorisotyön ja nuorisotoiminnan tuottamisen ja ohjauksen kehittäminen

4. Nuorisopolitiikka ja ”nuorten elinolostrateginen työ”

- ”Nuorisotyöllinen” ja/tai moniammatillinen (ja poikkiallinen) vuorovaikutus nuorisasioissa: mahdollinen vuorovaikutuksen edistäminen ja motivointi
- Nuoria, nuorten elämää, tilannetta, tarpeita ja toiveita koskevan tiedon kokoaminen
- Vastaavan tiedon julkaiseminen ja välittäminen muille toimijoille
- Nuorten elämää koskevaan päätöksentekoon ja toimintaan kuten palveluihin vaikuttaminen
- ”Nuorisotyöllinen” ja/tai ”nuorisostrateginen” työ

Laadukas kunnan nuorisotyö vastaa paikallisiin tarpeisiin ja tarjoaa toimintaa avoimesti kaikille nuorille ja teemallisesti myös tietyille ryhmille. Nuorisotoimi tarjoaa tarvittaessa luottamuksellista tukea ja ohjausta yksittäiselle nuorelle ja yleisesti ottaen toimii nuorisasioita edistäen ja nuorten mahdollisuuksia parantaen. (Cederlöf 2004, 53)

Cederlöfin nostamat nuorisotyön tehtävät ovat tärkeitä, mutta on otettava huomioon, ettei kaikkea voida pienessä kunnassa mitenkään toteuttaa pelkästään viranhaltijoiden voimin. Toisaalta myös strateginen työ, tapahtumatuottaminen ja erityisnuorisotyö voivat olla kausittaista ja niihin panostaminen perusnuorisotyön rinnalla järkevää. Pienten

kuntien pelastuksena voi toimia myös toimiva yhteistyö paikallisesti eri tahojen kanssa tai seutukunnallisesti, jolloin myös nuoret saavat vaihtelua ja virikkeitä yli kuntarajojen.

Pyhtään nuorisotoimessa työtä on pitkään tehty kausittain niin, että talvisin työ on perusnuorisotyötä ja kerhotoimintaa nuorisotiloilla ja kesäisin keskitytään lasten leiri-toimintaan. Näistä työmuodoista on ollut vastuussa nuoriso- ja liikunnanohjaaja sekä tuntiohjaaja. Nuorisotyön ja – politiikan kehittämisestä on ollut vastuussa nuoriso- ja liikuntas sihteeri, joka on ollut osa moniammatillisia yhteistyöelimiä sekä osallistunut myös seudulliseen kehittämistyön käynnistämiseen S-Voimassa alkaen 2009. Vuoden 2010 alusta alkaen Pyhtään kunnassa on kiinnitetty huomiota erityisesti nuorisotyön arvostuksen nostamiseen ja palveluiden laadukkuuden takaamiseen resurssista huolimatta. Pyhtään nuorisopalveluita on pyritty kehittämään suuntaan, joka vastaa myös seudullista ja valtakunnallista palvelutasoa. Tällä kehitystyöllä pyritään edistämään sitä, että seudullisesti nuoret ovat samanarvoisessa asemassa asuinpaikasta riippumatta.

3.3. Kehittämistyön taustaa

Tämän lain (Nuorisolaki 27.1.2006/72) tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itseenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Tavoitteen toteutumisessa lähtökoh-tina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen.

Ensimmäisenä kehittämiskohteena koin Pyhtään kunnassa nuorisotyön arvon nostami-sen yleisesti ja tunnustamisen erityisesti koulussa, jossa nuorisotilakin fyysisesti sijait-see. Koulun kanssa samassa rakennuksessa toimiminen ja samojen asiakkaiden koh-taaminen päivittäin luovat kasvattajatahoille valtavan potentiaalın vaikuttaa ja olla nuorten tukena aamusta iltaan. Käytännössä keskusteluyhteyttä koulun ja nuorisotoi-men välillä ei ollut olemassa, vaan yhteistyö oli tilavarausten tekemistä ja pakollisten asioiden hoitamista esimiestasolla.

Nuorisolaki velvoittaa kuntia ottamaan nuoret ja heidän kasvunsa tukemisen tosissaan. Jokaisen kunnan kohdalla tämä kasvun tukeminen ja elinolojen parantaminen tarkoittaa erilaisia panostuksia kunnallisella puolella ja kolmannen sektorin toiminnan tukemisessa. Jotta nuorisolain esittämät lähtökohdat voidaan saada käytännössä toimimaan, tulee myös nuorten kanssa toimivien tahojen pyrkiä toimimaan samoja arvoja kunnioittaen. Yhteisöllisyyttä ja yhteisvastuuta toteuttamaan tarvitaan koko kylä ja kunta, taustoista tai hallintokunnista riippumatta.

Cederlöf (2004, 63) nostaa ongelmallisena esille nuorisotyön arvon professiojännitteet kouluympäristössä. Hänen mukaansa ilmiö voi johtua tietynlaisena ammattiaseman välisenä asiantuntemuksen ja arvovallan kilpailuna. Ilmiön taustalla voi olla tiedostamaton kilpailu siitä, kumpi taho on enemmän nuorten kasvattaja-ammattilainen ja asiantuntija suhteessa nuorten käyttäytymiseen. Ristiriitojen syynä voi olla myös ammatti- ja toimintakulttuurien erot. Koulu on historiallisesti yhä vahva instituutio, joka edustaa selkeästi yksilöihin kohdistuvaa valtaa, kun taas nuorisotyö kasvatustehtävistään huolimatta muodoltaan, sisällöltään ja asenteeltaan vapaamuotoisempaa. Nuorisotyöntekijä pyrkii välttämään vastakkainasettelua, joka koulujärjestelmässä on olemassa. Tästä syystä nuorisotyöntekijä voi edustaa joillekin nuorille opettaja-auktoriteetista poikkeavaa henkilöä, johon kapinointi ei kohdistu. Näin ollen myös opettaja voi tulkita asian niin, että nuorisotyöntekijä asettuu ongelmaoppilaan kaveriksi tai liittolaiseksi. Tässä tilanteessa nousee esille se, että nuorisotyöntekijä on usein tekemisissä myös koulun edustaman kurin ulkopuolisen, vapaan, sääntöjen vastaisen marginaalin kanssa. Hän tuntee kadun ja nuorten illanvieron nurjatkin puolet.

Avoin keskustelu nuorisotyöntekijöiden ja koulun henkilökunnan välillä helpottaa mahdollisten ongelmatilanteiden selvittelyä ja madaltaa kynnystä kääntyä tarvittaessa toisen tahon puoleen. Sekä koulu- että vapaa-aikapuolella nuorella on omat roolinsa, jotka saattavat poiketa toisistaan melkoisesti. Näiden kokemusten vertaaminen saattaa joskus avata kasvattajatahon silmät näkemään jonkun nuoren vahvuuksia aivan uudella tavalla. Koulunuorisotyössä on saatu hyviä kokemuksia myös nuorisotyöntekijän pitämistä ryhmäyttämisharjoituksista sekä erilaisista tavoista ratkoa nuoren käytökseen liittyviä ongelmia. Koulu on avainasemassa myös syrjäytymisen ehkäisyssä ja siellä

nuorta on helppo kannustaa osallistumaan vapaa-aikanaan nuorisotoimen tarjoamiin toimintoihin.

3.3.1. Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Lastensuojelulain (13.4.2007/417) 12 § mukaan kunnan on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Pyhtään kunnassa Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma laadittiin moniammatillisena yhteistyönä virkamiesten kesken vuosien 2008–2010 aikana. Hyvinvointisuunnitelmassa nuorisotoimen vastuulle osoitettiin hyviin palveluihin kuuluvat monipuoliset nuorisopalvelut sekä kaikkien hallintokuntien vastuulle osallistavan työtteen kehittäminen.

Kriittiset menestyskijät	Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho/Aikataulu
Joustavuus ja monimuotoisuus	Monipuoliset nuorisopalvelut	Omaa toimintaa täydennetään ostopalveluin Laatukriteerien käyttöönotto	Nuorisotoimi / 3. sektori / Jatkuva
Osallistava työote	Jokainen nuoren kanssa työskentelevä tahoo osallisuuskasvatuksen yhdeksi työväliseksi	Lasten ja nuorten kanssa työskentelevät tahot saavat koulutusta osallisuuskasvatukseen	Sosiaali- ja terveystoimi / Sivistystoimi / 2010

TAULUKKO 1. Pyhtään lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (Pyhtään kunnan lastensuojelusuunnitelma, 2011. www.pyhtaa.fi/Palvelut/Koulutus)

Avoimen nuorisotalotoiminnan kehittämisessä keskeisessä osassa ovat juuri monipuoliset nuorisopalvelut. Nykyaikana pelkkä tila ei enää riitä nuorisopalveluiksi, vaan niiden laatuun, riittävyyteen ja pedagogiseen osaamiseen on jatkuvasti kiinnitettävä yhä enemmän huomiota. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelman 2007–2011 mukaan osallistuminen ja yhteisöllisyys ovat kauden kehittämiskohteita. Nuorisotoimeen osallistava työote kuuluu osana ammatillisuutta ja osaamista, mutta sen merkitystä ei voida korostaa liikaa ja näin ollen se voidaan merkitä myös osaksi Pyhtään

kunnan avoimen nuorisotalotoiminnan kehittämissuunnitelmaa. Nuorisotoimen osalta toimenpiteenä ei kuitenkaan ole tärkeää saada koulutusta osallisuuskasvatukseen, vaan ennemminkin korostaa osallisuuden mahdollistamista jokapäiväisissä toiminnoissa nuorisotilalla.

3.3.2. Voimavarojen suuntaaminen tehokkaasti

Määrälliset henkilöstöresurssit pidetään tarvetta vastaavalla tasolla. Uusia toimijoita pyritään saamaan mukaan toimintaryhmistä ja järjestöistä. Eri rahoitusmahdollisuuksien aktiivinen hyödyntäminen. Uusien nuorisotilojen hyödyntäminen toimintojen monipuolistamisessa. (Pyhtään kunnan sivistyspoliittinen ohjelma 2007–2010)

Pyhtään kunta sijaitsee Kotkan kaupungin vieressä ja on jakautunut maantieteellisesti laajalle alueelle asukaslukuunsa nähden (Liite 1) Sen keskusta sijaitsee Huutjärvellä, jossa myös ainoa toimiva nuorisotila sijaitsee. Huutjärveltä etäisyyttä taajamiin voi olla useita kymmeniä kilometrejä ja bussiyhteydet näiden välillä ajavat vain muutaman kerran päivässä. Näin ollen myös matka nuorisopalveluiden pariin on kohtuuttoman pitkä nuorelle, joka ei omista omaa kulkuvälinettä.

Voimavarojen suuntaamisessa on lähdettävä miettimään kohderyhmää ja sen tarpeita. Nuorisolain piiriin kuuluvat kaikki nuoret 29 – ikävuoteen asti. Jos nuori saa ajokortin 18-vuotiaana ja liikkuminen helpottuu, tulee hän myös helposti nuorisotilalle vielä autoillessaankin. Tällaisessa tilanteessa on kuitenkin syytä miettiä juuri nuorisotoimen kohderyhmää, 13–17-vuotiaita, ja niitä ratkaisuja, joilla nuorisopalvelut saataisiin paremmin kohderyhmän ulottuviin.

Pyhtään kunnassa ongelmaksi muodostuu helposti nuorisotilalle pääseminen koulun jälkeen, sillä nuori saattaa asua Purolassa, Kirkonkylässä tai Vastilassa. Näin ollen erityisesti 13–15 –vuotiaat ovat eriarvoisessa asemassa nuorisopalveluiden asiakkaina verrattuna 15 vuotta täyttäneisiin nuoriin, joilla voi olla jo oma kulkuväline. Kunnan asukaslukuun nähden nuorisotoimen henkilöstöresurssit ovat kohdallaan, mutta yksi ihminen ei kuitenkaan voi olla kahdessa paikassa yhtä aikaa. Näin ollen Pyhtäällä moni kylä jää ilman nuorisotoimintaa palveluiden keskittyessä Huutjärvelle.

3.3.3. Verkostoyhteistyö kolmannen sektorin ja vapaaehtoisten kanssa

Helander (1998, 24-26) määrittelee kolmannen sektorin toimijoiksi, jotka eivät kuulu julkiseen sektoriin (kunnat tai valtio) tai yksityiseen sektoriin (yritykset). Kolmas sektori kattaa kaiken järjestö-, yhdistys- ja liittotoiminnan, jotka perustuvat niiden toimijoiden vapaaehtoisuuteen ja haluun toimia yhdessä yhteisen hyvän puolesta. Myös osuuskunnat ja säätiöt on luettu kolmanteen sektoriin, vaikka niiden toimintapiirteet eivät aina vastaakaan kolmannen sektorin piirteitä. Kolmannen sektorin toiminta on verovapaata niin pitkään kun se on yleishyödyllistä, eikä koske vain tiettyä rajattua joukkoa, eikä sen ei katsota olevan elinkeinotoimintaa.

Pyhtään kunnassa kolmannella sektorilla toimii mm. monia aktiivisia liikuntaseuroja, VPK, partiolaiset sekä nuorisoyhdistys KuppisTiimi. Myös vapaaehtoisia nuorten kanssa puuhailijoita on muutamia. Pieneen kuntaan tässä on melkoinen määrä aktiivisia tahoja. Kunnan nuoriso- ja liikuntatoimi jakaa seuroille ja yhdistyksille vuosittain toiminta- ja kohdeavustuksia ja niitä vastaan seurat ja yhdistykset pyörittävät toimintojaan kuntalaisille. Ne voivat saada käyttöönsä myös kunnan tiloja vakiovuoroina tai omia tapahtumia ja toimintojaan varten.

Lähes poikkeuksetta nuorilta kysyttäessä nuorisotila saisi olla enemmän ja useammin auki. Useimmiten nuorisotoimet ovat järjestäneet toimintansa niin, että aukiolot ovat lähes maksimaaliset verrattuna henkilöstöön. Asia on järjestetty näin myös Pyhtäällä. Ohjaajan ja sihteerin yhdistelmävirat aiheuttavat sen, ettei aukioloja voida enää lisätä. Tällaisessa tilanteessa apuna voisivat toimia kolmannen sektorin toimijat tai muut nuorten kanssa työtä tekevät tahot, kuten seurakunta, MLL ja vapaaehtoiset.

Nuorisotoiminnan organisointi voi jäsentyä sihteerin tuella järjestöjen tai seurakunnan ylläpitämäksi käytännön toiminnaksi, jossa toimijat esimerkiksi vuorottelevat ja näin ollen kenenkään toimijan panostus ei nouse kuormittavaksi. Myös kuntien liikunta- ja kulttuuritoimet voivat osaltaan auttaa nuorisotoiminnan järjestämisessä. (Cederlöf 2004, 360–361)

Pyhtäällä kolmannen sektorin avulla nuorisotoimintaa voitaisiin saada lisättyä merkittävästi (Liite 2). Huutjärven koulukeskuksessa sijaitsevaa kioskia ja koulun ruokalaa voitaisiin esimerkiksi käyttää nuorisokahvilatoiminnan tilana, josta joku paikallinen toimija voisi saada itselleen hieman tuloja. Myös nuorisotilojen käyttöastetta voitaisiin lisätä huomattavasti nykyisestä kolmesta illasta viikossa. Nuorisotilaa voitaisiin tarjota jonkin tai joidenkin toimijoiden käyttöön sillä edellytyksellä, että he järjestäisivät tiilassa avointa toimintaa jollekin ikäryhmälle. Näiden kolmannen sektorin toimijoiden illat voisivat hyvin sisältää heidän omaan toimintaansa liittyviä asioita, kuten liikuntaa, uskontoa tai VPK:n toimintaa, kunhan ne vain toteutuisivat koulukeskuksen ja nuorisotoimen kanssa yhteisillä pelisäännöillä.

Laimion (2010, 8-9) mukaan vapaaehtoisten toimijoiden jaksamiseen ja kannustamiseen tulee panostaa nykyään yhä enemmän. Vapaaehtoisuuden ollessa erilaisten organisaatioiden tempauksia, pieniä tekoja, keräyksiä, talkoita ja auttamista ja tukitoimintaa, on ymmärrettävää, että tästä syystä myös vapaaehtoisten jaksamisesta huolehditaan eri tavoin. Laimio nostaa esille yhtenä keinona palkita ja kannustaa vapaaehtoisten työnohjauksen, joka tukee toimijoiden jaksamista ja sitoutumista, mutta se voi toimia myös vapaaehtoisten motivoijana ja virkistykseenä. Työnohjaus on merkittävää toimijoiden sitoutumisen kannalta, kun alkuinnostuksen jälkeen tuen tarve on suurinta ja vapaaehtoinen ottaa merkittävät askeleet jatkon kannalta.

Pyhtään kunnan nuorisotoimi voisi omalta osaltaan ruveta kehittämään vapaaehtoisuuteen perustuvaa nuorisotoimintaa järjestöjen ja seurojen kanssa, tarjoten näille toimijoille porkkanana vapaaehtoisten työnohjausta. Tässä tilanteessa kolmannen sektorin toimijat voisivat saada uutta potkua myös omaan seuratoimintaansa ja nuorisotoimi puolestaan motivoituneita vapaaehtoisia, jotka tuntevat valmiiksi nuoria ja alueen ilmiöitä, nuorteniltoja järjestämään.

4. MITÄ NUORET AJATTELEVAT KUNNAN PERUSPALVELUISTA

Ossi Heinänen, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry:n puheenjohtaja toteaa, että nuorisopalvelut ovat osa kunnan peruspalveluja ja jokaisen kansalaisen perusoikeuk-

sia. Nuoria koskevat päätökset kunnissa vaikuttavat pitkään ja niiden pitäisi turvata nuorten oikeudenmukainen ja laadukas elämä. Epävakaassa taloudellisessa tilanteessa kauaskantoista ja kestävästä ratkaisusta edustavat satsaukset ennaltaehkäisevään perustyöhön ja nuoren elämän tukemiseen. (Mönttinen 2009, 4)

Kaiken kehittämistyön pohjana tulee olla tarvelähtöisyys, tieto ja nuorten toiveet, joita kootaan säännöllisesti monialaisena yhteistyönä paikallisen päätöksenteon pohjaksi (Nuorisolaki 27.1.2006/72, 7 §). Monesti aktiiviset kansalaiset kokevat asiakseen ruveta kehittämään nuorille toimintaa, harrastuksia tai tapahtumia ja suunnitelmat ovatkin hyviä. Tällaisessa kehittämistyössä tärkeintä ovat kuitenkin asiakkaat. Parhaiten pääsee eteenpäin ja kysyntä ja tarjonta saadaan kohtaamaan, jos nuoret voidaan ottaa osaksi jo toiminnan suunnitteluvaiheessa, eikä heille tarjolla valmista pakettia, jonka on suunnitellut ja toteuttanut joku muu taho.

Nuorisolain (27.1.2006/72) 8 § mukaan nuorta tulee kuulla häntä koskevassa päätöksenteossa ja hänelle tulee järjestää mahdollisuus osallistua häntä koskevaan päätöksentekoon kunnassa. Tämän pykälän mukaan juuri omaa nuorisotilaa koskevaan päätöksentekoon tulisi ehdottomasti saada mukaan kyseisen tilan käyttäjiä. Nuorten vaikuttajaelimissä, kuten nuorisovaltuustoissa ja parlamenteissa istuu usein aktiivisia nuoria, joilla kaikilla on omat harrastukset ja kiinnostukset, mutta heistä ei monikaan ole aktiivinen nuorisotilan kävijä.

Nuorisotiloilla käyviltä nuorilta kehittämis ehdotuksia kysyttäessä nousee usein esille, että nuorisotilat tulisivat olla auki joka ilta, paljon pidempään, sieltä tulisi saada ilmaisia virvokkeita tai sinne pitäisi saada parempia pelejä tai elektroniikkaa (vrt. Huutjärven nuorisotilan asiakaspalautekysely 2010). Nuorten kuulemisessa on tärkeää huomioida mitä toivotaan ja pyrkiä toimimaan sen mukaan. Näin ollen nuori voi saada kokemuksen, että omiin asioihin pystyy oikeasti vaikuttamaan. Toiveet voivat olla kuitenkin epärealistisia eikä niiden mukaan ei ole mahdollista toimia. Tällaisessa tilanteessa on hyvä käydä läpi nuorten kanssa yhdessä toiveita ja keskustella niiden toteuttamismahdollisuuksista suuremmalla joukolla. Jos mukaan saadaan joku kunnan päättävä virkamies nuorisotyöntekijän rinnalle, on tilanne vielä parempi. Ehkäpä nuorten

toiveista löytyy kuitenkin joku, jota nuorisotilan porukka voi yhdessä ruveta viemään eteenpäin.

4.1. Haminan, Miehikkälän, Pyhtään ja Virolahden Nuorisobarometri 2009

Nuorisobarometrin toteutuksen suunnittelu aloitettiin Kotkan kaupungin nuorisotoimen Nupit Kaakkoon! 2007–2010 –hankkeen käynnistyessä syksyllä 2007. Nuorisobarometrillä haluttiin selvittää mitä 15–25-vuotiaat nuoret ajattelivat omasta asuinkunnastaan, vaikuttamismahdollisuuksistaan, omasta tulevaisuudestaan sekä tiedotusvälineistä. Barometrin toteutti hanketyöntekijä.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan (2008) Pyhtäällä asui 31.12.2006 kohderyhmään kuuluvia nuoria 523, joista kyselyyn vastasi yhteensä 105 nuorta. Aineistossa korostui 15–18 vuotiaiden osuus (yht. 84 vastaajaa) ja heistä miehiä oli n. 54 %.

Kysyttäessä nuorilta kouluarvosanaa omasta kotiseudustaan Pyhtään nuoret antoivat asteikolla 4-10 keskiarvoksi 7. Yleisesti ottaen nuoret olivat melko tyytyväisiä Pyhtäänseen kotipaikkanaan. Tärkeimpiä viihtyvyyteen vaikuttavia tekijöitä ovat iästä riippumatta hyvät kaverit ja kulkuyhteydet sekä harrastusmahdollisuudet. Alle 18-vuotiaiden mielestä paikkakunnalla oli runsaasti hyviä kavereita, kun puolestaan yli 18-vuotiaiden mielestä hyvin toteutuivat vilkas urheiluelämä ja runsas kulttuuritarjonta. Kaikki ikäryhmät olivat barometrin mukaan sitä mieltä, että hyvät kulkuyhteydet toteutuvat kunnassa. Pyhtääläisille tärkeimpiä elämänarvoja olivat hyvä terveys, ystävät ja onnellinen perhe-elämä sekä rakkaus ja viihtyisä koti, ja näistä arvoista kouluarvosanakseen 8-10 antoi 80 % vastaajista.

Rahan käyttämistä kunnittain tarkasteltaessa huomattiin, että Miehikkälän ja Pyhtään nuorista enemmistö käyttää rahaa 11–20 € / vk, kun taas Haminassa ja Virolahdella rahaa käytetään enintään 10 €. Rahaa kulutetaan kaikissa ikäryhmissä enimmäkseen kahviloihin ja ravintoloihin sekä miehillä lisäksi harrastuksiin ja kännykkälaskuihin. (Kanuuna, 2011, <http://www.nuorisokanuuna.fi/tiedostot/Seutubarometri.09.pdf>)

Pyhtään osalta nuorisobarometrissa nousi esille, että pyhtääläiset olivat tyytyväisiä kouluun, kirjastoon ja myös nuorisotilaan. Eniten turvattomuuden tunnetta aiheuttivat huumeiden käyttäjät ja tyytymättömiä oltiin kulkuyhteyksiin. Vapaa-ajasta suuri osa käytettiin kavereiden kanssa tai television ja tietokoneen ääressä ja tietoa vapaa-ajan aktiviteeteista saatiin hyvin mm. internetistä.

4.2. Huutjärven nuorisotilan asiakaspalautekysely 2010

Huutjärven nuorisotilan asiakaspalautekysely toteutettiin maaliskuussa 2010 ZEF-ohjelmalla luodulla kyselylomakkeella. Kyselyyn kutsuttiin vastaamaan 107 nuorisotilalla käynyttä nuorta sähköpostitse ja Facebookin kautta. Lisäksi avoimen verkkolinkin kautta kyselyyn pyydettiin vastaamaan muutama nuori suoraan nuorisotilalla. Vastauksia saatiin yhteensä 52, joista 46 vastasivat kyselyn loppuun asti. (Liite 5) Vastaajista 38,5 % (20) oli tyttöjä ja 51,5 % (32) poikia. Vastaajista 27,5 % (14) oli alle 15 – vuotiaita ja loput 15 vuotta tai vanhempia (72,5 %). Vastaajista huomattava määrä (17,6 %) oli yli 18-vuotiaita, jotka eivät ole ensisijaista Pyhtään avoimen nuorisotalotoiminnan kohderyhmää, mutta joita ei kuitenkaan kielletä käymästä nuorisotilalla täysi-ikään tultaessa.

Asiakaspalaute toteutettiin sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia menetelmiä käyttäen. Kyselylomakkeessa pyydettiin antamaan sekä arvosanoja toiminnan eri osa-alueille että antamaan vapaata palautetta näihin osa-alueisiin liittyen. Vastauksista koottiin numeerinen keskiarvo ja avoimet palautteet käytiin läpi, jotta niiden palaute voidaan ottaa huomioon nuorisotalotoiminnan kehittämisessä.

4.2.1 Nuorisotilat

Asiakaspalautekyselyyn vastanneista 47 % (24) ilmoitti käyvänsä nuorisotilalla useammin kuin kerran viikossa. Tila oli keväällä 2010 avoinna kolmena päivänä viikossa kaikille vastanneille ikäryhmille, erikseen alakoululaisille ma, ti ja pe klo: 14–17 ja yli 13-vuotiaille ma, ti ja pe klo: 18–21.

Nuorisotilan ilmapiiriin, peleihin ja välineisiin ja tiloihin oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä ja niitä pidettiin itselle jonkin verran tärkeinä. Nuorisotiloja koskevassa avoimessa palautteessa: Tahtoisin sanoa nuokkarista vielä: tuli esille, että nuoret pääsääntöisesti viihtyvät tilassa hyvin ja tulevat sinne tapaamaan kavereita. Muutamassa vastauksessa toivottiin vähemmän valitusta ja nipotusta.

”Kiva ajanvietto paikka iltaisin”, ”hyvä paikka”, ”jees mesta”, ”se on kiva”, ”vähemmän valitusta”, ”Nuokkarilla on kiva olla, mutta välillä ohjaajat tai ainakin yksi ohjaaja nipottaa liikaa ja valittaa aiheettomasta asiastakin.”

4.2.2. Nuorisotilojen aukiolo

Nuorisotilat ovat vastaajien mielestä sopivaan aikaan auki, mutta eivät riittävän usein. Retkiin ja tapahtumiin oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Vapaapalautteissa: Parasta mielestäni olisi, jos nuokkari olisi auki: tuli esille, että etenkin viikonloppujen aukioloa toivottiin kovasti. Avoimia vastauksia saatiin 29, joista 17 nosti esille toiveenaan viikonloppujen tai joka päivä nuorisotilan aukiolon. Myös pidempää aukioloa toivottiin jonkin verran.

”Lauantai-iltaisin, ja perjantai-iltaisin myöhempään”, ”Myös joskus viikonloppuisin”, ”Myös lauantai-iltaisin”, ”lauantaisin”, ”joka päivä”, ”ain illal ja viikonloppuisin ja sillee 19-01 se olis jees”.

4.2.3. Ohjaajat

Nuorisotilojen työntekijöitä pidettiin yleisesti luotettavina, heiltä saatiin riittävästi huomiota ja oloa nuorisotilalla pidettiin turvallisena. Ohjaajiin oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä, mutta muutamassa avoimessa palautteessa kohtaan: Haluaisin sanoa työntekijöille vielä: nousi esille jo aiemmin mainittu valitus ja nipotus, jota toivottiin vähemmän.

”Turha valitus ja nipotus pois. Mukavia muuten.” ”kivoja”, ”olette mahtavia.” ”pipot tiukal?” ”tosi kilttejä ihmisiä”, ”valittakaa vähemmän”.

4.2.4. Nuokkari loma-aikoina

Nuorisotilan aukiolo loma-aikoina oli lähes kaikille vastaajille tärkeää, mutta syys- ja talviloman sekä kesäloman tapahtumat saivat hieman vähemmän ääniä kuin aukiolon tärkeys. Avoimissa palautteissa kysymykseen: Tahtoisin sanoa loma-ajoista vielä: nousi esille, että retkille ja leireille osallistuneet olivat tyytyväisiä niihin, mutta muille vastaajille loma-aikojen aktiviteetit eivät olleet niin tärkeitä.

”Himos retken tyylisiä retkiä lisää! ☺” ”Lomalla paljon leirejä ja tapahtumia :-----)” ”Koko lomaa ei tarvitsisi olla auki, mutta esim. kk kesälomasta tms.”

4.2.5. Osallistuminen

Nuorisotilan kävijöiltä kysyttiin mielipiteitä osallistumisesta toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen, talokokouksista ja päätäntävällä muutenkin. Osallistumiseen oltiin keskimäärin hieman vähemmän tyytyväisiä kuin muuten nuorisotilan toimintaan, turvallisuuteen ja ohjaajiin. Avoimeen kysymykseen: Miten muuten tahtoisit osallistua nuokkarin toimintaan tai sen kehittämiseen? vastasi yhteensä yhdeksän nuorta, joista viisi oli sitä mieltä, ettei tahdo olla mukana toiminnan kehittämisessä ja loput tahtoivat olla kehittämisessä mukana paljon tai kaikella tavalla.

4.3. Keskustelun avaimet – peruspalveluiden arviointi

Pyhtäällä järjestettiin 15.9.2010 Keskustelun avaimet – nuorten peruspalveluiden arviointitilaisuus. Tilaisuuteen osallistui 22 nuorta sekä 12 kunnan päättäjää ja viranhaltijaa. Nuoret koostuivat Huutjärven koulun yläkoulun sekä 5.-6.-luokkien luokkaedustajista, Suur- Ahvenkosken alakoulun edustajista sekä nuorisovaltuuston jäsenistä. Mukana oli muutama avoimeen nuorisotalotoimintaan aktiivisesti osallistuva nuori.

Päivän aikana nuoret valmistelivat puheenvuoroja ja kysymyksiä päättäjille heitä itseään askarruttavista asioista. Päättäjät yrittivät parhaansa mukaan vastata nuorille ja yhdessä pyrittiin löytämään ratkaisuja nuoria koskettaviin pulmiin. Päivän lopusta

varattiin useampi tunti aikaa nuorten ja päättäjien väliseen ohjattuun keskusteluun. Seuraavat suoraan nuorisotoimeen liittyvät asiat nousivat esille:

Miksi nuoret eivät tiedä, miten tapahtumia voi järjestää ja miten tietoa voisi levittää?

* Nuorisovaltuustoon tai nuorisotoimen henkilökuntaan voi ottaa yhteyttä ja sen vastuulla on selvittää tapahtuman järjestämiseen liittyviä asioita

* Toiminta-avustukset vuosittain seurojen kautta

* Tapahtumille pitää löytyä aktiivisia vetäjiä ja vastuukysymykset pitää ottaa huomioon, kunnalta löytyy kyllä tiloja

* Apua voi pyytää esim. Lions clubilta tai vanhempainyhdistyksiltä

Olisiko mahdollista helpottaa tapahtuman järjestämiseen liittyvää byrokratiaa?

* Byrokratiaa ei voi helpottaa, mutta tekemällä oppii

* Apua saa esim. nuorisotoimen ja koulujen henkilökunnalta ja vaikkapa Lions clubilta tai muilta järjestöiltä

Miksi lapsille on tapahtumia, mutta nuorille ei?

* Aikuisten on helpompi keksiä tapahtumia lapsille kuin nuorille → nuorilta apua tapahtumien ideointiin

Keskustelun avaimet – tilaisuudessa nousi selkeästi esille nuorten kiinnostus tapahtumiin osallistumiseen ja jonkin verran myös niiden järjestämiseen. Tapahtumatuottamista voidaan Cederlöfin (2004, 51) mukaan pitää yhtenä osana perusnuorisotyötä ja näin ollen se tulisi liittää luontevaksi osaksi myös avointa nuorisotalotoimintaa. Pyhtäällä kaikkien nuorisotoimen tapahtumien järjestämisestä on perinteisesti vastannut nuorisovaltuusto tai ohjaajat, jotka ovat olleet järjestämässä tapahtumia enemmän lapsille. Erilaiset teematapahtumat koulukeskuksessa ovat pääsääntöisesti olleet kolmannen sektorin toimijoiden järjestämiä. Avoimen nuorisotalotoiminnan puitteissa tapahtumia ei ole järjestetty.

Tapahtuman järjestämisestä tulee alkaa puhumaan avoimen toiminnan asiakkaiden keskuudessa heti toimintakauden alussa syksyllä tai keväällä. (Liite 2) Heidän kans-

saan tulee keskustella tapahtuman luonteesta ja nuorten kiinnostuksesta osallistua johonkin erityiseen. Heidän kanssaan tulee käydä keskustelua siitä, mikä oikeasti kiinnostaa eikä vain ohjaajien voimin kyhätä kokoon jotain teemailtaa. Nuorten osallisuutta voidaan vahvistaa juuri siten, että nuorille itselleen annetaan mahdollisuus toteuttaa omia ideoitaan. Avoimessa toiminnassa järjestettyjen tapahtumien ei tarvitse olla mitään kovin erikoisia. Tärkeintä on se, että joku nuorista ideoi tapahtuman ja ottaa vastuun sen toteuttamisesta. Tässä tehtävässä nuorisotyöntekijän tulee toimia mahdollistavana ja auttavana tahona, vaikka nuoren idea ei sellaisenaan vielä olisikaan kovin valmis toteutettavaksi. Jos idea tapahtumasta lähtee nuorilta itseltään, tulee nuorisotoimen kannustaa tätä ja pyrkiä tarjoamaan tapahtumaa ajatellen tilat, mahdollisesti varat ja ohjaajaresursseja.

4.4. Nuorten mielipiteet ja toiveet Pyhtäällä liittyen vapaa-aikaan ja nuorisotilatoimintaan

Sekä Nuorisobarometrissa että Huutjärven nuorisotilan asiakaspalautekyselyssä nousivat esille ystävien ja perheen tärkeys, vapaa-ajan vietto ja paikka, jossa vapaa-aikaa vietetään. Nuorilla rahaa kului kahviloihin ja ravintoloihin, joita Pyhtäällä ei kuitenkaan ole kovin montaa. Nuorisotilan toivottiin olevan auki useammin ja enemmän, mutta sinne ei pääsääntöisesti toivottu enempää ohjattua toimintaa, joten vapaa oleskelu ystävien kanssa oli vastanneille nuorille yksi tärkeimmistä asioista. Osallistuminen ei ollut nuorisotilojen kävijöille kovin kiinnostava asia, tai sen tuomia mahdollisuuksia ei vielä tunnettu.

Nuorisotyöntekijöiden toimintaan oltiin tyytyväisiä, sillä olo nuorisotiloilla oli lähes kaikilla turvallinen ja kiusaamiseen puututtiin. Myös esille useammassa kohdassa noussut nipottaminen osoitti, että säännöistä pidetään kiinni ja niitä myös valvotaan. Nuorisotilan sijaitessa Huutjärven koulukeskuksessa, tulee huomiota kiinnittää koulukeskuksen järjestyssääntöjen noudattamiseen, jossa kiellettyjä ovat mm. energia- ja virvoitusjuomat. Myös tupakkalain (13.8.1976/693) uudistettu 11 § (20.8.2010/698) jossa tupakkatuotteiden hallussapito kielletään alle 18-vuotiailta, tuo mukanaan rajoituksia, joista nuorisotilalla tulee keskustella kävijöiden kanssa.

4.5. Mitä nuorisotoimi voisi asialle tehdä

Nuorilta saaduissa palautteissa esille nousi suoraan rennon ajanviettopaikan tarve. Nuorisotoimi pyrkii vastaamaan tähän tarpeeseen pitämällä nuorisotilaa auki kolmena iltana viikossa. Kunnan nuorisotoimi vastaa tällä hetkellä Huutjärven koulukeskuksessa toimivasta nuorisotilasta sekä Huutjärven koulun ruokalassa sijaitsevasta kioskista. Kolmannen sektorin kanssa tehtävällä yhteistyöllä voitaisiin saada nuorisotilojen aukioloa lisättyä. Tässä työssä nuorisosihteerin toimiminen kokoonkutsujana ja aktiivisena koordinaattorina on tärkeää. Yhteistyöpalaveriin tulisi kutsua paikalliset urheiluseurat, nuorisojärjestöt ja vanhempainyhdistykset. Myös toiminnoissa mukana olleet vapaaehtoiset tulee saada mukaan tähän keskusteluun.

Nuorisotoimen kesätoiminnot koostuvat pääsääntöisesti lasten leiritoiminnasta. Nuorille ei ole ollut tarjolla kuin satunnaisia tapahtumia. Nuorisotoimen tulee miettiä asiakasryhmäänsä ja keskustella siitä onko lasten leiritoiminnan järjestäminen ja kaikkien resurssien suuntaaminen siihen osa nuorisotoimen perustehtäviä. (Liite 2) Kolmannen sektorin avulla tai muiden tahojen kanssa yhteistyöllä järjestetyt lasten leirit vapauttaisivat nuorisotoimen resursseja nuorille suunnattuun toimintaan. Seutukunnallisena yhteistyönä suunnitellut nuorille suunnatut kesätoiminnot voisivat vastata myös nuorisotoimen tarpeisiin. Jos näitä lähdetään toteuttamaan, tulee Pyhtään nuorisotoimen olla mukana tässä toiminnassa aktiivisesti.

Nuorisobarometrissa esiin noussut huumeiden käyttäjien aiheuttama turvattomuuden tunne tulee ottaa vakavasti. Usein pelkoa ja turvattomuutta aiheuttavat asiat, joista ei ole tietoa tai on niistä väärää tietoa. Huumausaineista tulee keskustella avoimesti nuorisotilan kävijöiden kesken, jos vain asia nousee esille. Nuorisotyöntekijöiden tulee huolehtia siitä, että heillä on oikeaa ja ajanmukaista tietoa, jonka valossa asiasta keskustellaan. Jos omat tiedot tuntuvat riittämättömiltä, kannattaa avoimeen nuorisotalotoimintaan hankkia ulkopuolinen asiantuntija puhumaan huumausaineista ja vastaamaan mahdollisiin nuorten mieltä askarruttaviin kysymyksiin.

5. LAPSI – JA NUORISOPOLITIIKAN KEHITTÄMISOHJELMA 2007–2011

Valtioneuvosto on 2007 hyväksynyt uuden lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuhtelman, jossa määritetään tulevan kauden painopisteet ja kehittämisalueet lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi. Tämän ohjelman tavoitteena on lapsiystävällisempi Suomi, jossa pyritään ylittämään hallinnollisia raja-aitoja ja näin vahvistaa paikallisella tasolla moniammatillista yhteistyötä. (vrt. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuhtelmä 2007–2011, 2)

Pienissä kunnissa moniammatillisen yhteistyön mahdollisuudet ovat loistavat. Kehittämissuhtelmassa mainitut osa-alueet ovat monien eri hallintokuntien vastuulla, mutta monesti pienessä kunnassa henkilöitä on vähemmän ja vastuut ovat selvemmat. Näin ollen hallintokuntien suoran yhteistyön järjestämiseen on olemassa hyvät mahdollisuudet. Tässä yhteistyössä oleellisessa osassa ovat mm. koulun ja nuorisotoimen yhteistyö sekä koulun ja terveydenhuollon yhteistyö.

Avoimessa nuorisotalotoiminnassa lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuhtelman tavoitteiden mukaan ottamisesta on vastuussa nuorisotoimen henkilöstö. Nuorisotoimi pystyy työskentelemään erityisesti moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden sekä luovuuden puolesta, korostamaan verkkonuorisotyön mahdollisuuksia, vahvistamaan osallisuutta avoimessa toiminnassa sekä olla mukana varhaisessa puuttumisessa muiden toimijoiden kanssa. Nuorisotoimi pystyy osaltaan myös tukemaan perheitä ja voi olla ratkaisevassa roolissa nuorten kannustamisessa koulutukseen ja työelämään.

Vapaaehtoisuuteen perustuvalla lapsi- ja nuorisojärjestötoiminnalla on suuri merkitys lasten ja nuorten kehitykselle. Niissä tapahtuva non-formaali eli koulutusjärjestelmän ulkopuolella tapahtuva oppiminen on vahvasti omaehtoista. (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuhtelmä 2007–2011, 27)

Nuorisotoimen edustaessa nuorelle vapaa-aikaa ja vapaaehtoisuuteen perustuvaa harrastusta, voi sen merkitys nuoren ohjaajana ja tukijana olla mittaamattoman arvokas. Toisinaan nuoren kapinoidessa auktoriteetteja vastaan aikuisista juuri nuorisotyöntekijällä on häneen keskusteluyhteys ja mahdollisuus ohjata ja vaikuttaa. Tämän vuoksi

nuorisotoimen potentiaali nuorta ohjaavana ja kasvattava tahona tulee tunnustaa ja mm. koulun ja vanhempien kannattaa toimia nuorisotoimen kanssa tavoitteellisesti yhteistyössä

5.1. Osallisuus ja osallistuminen avoimessa nuorisotalotoiminnassa

Lasten osallistuminen oman lähiympäristönsä, elämänsä ja arkensa suunnitteluun sekä lasten ja nuorten palveluiden kehittämiseen on esillä kasvavassa määrin sekä julkisessa keskustelussa että tutkimuksessa. Lasten kuuleminen on merkittävä osa varhaiskasvatusta ja muuta lasten kanssa tehtävää työtä ohjaava periaate. (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007–2011, 35)

Avoimessa nuorisotalotoiminnassa on hyvät mahdollisuudet ottaa nuoret mukaan heitä itseään koskevaan päätöksentekoon. (Liite 3) Pyhtään kunnan nuorisotilalla nuorten osallisuutta on harjoiteltu mm. järjestämällä talokokouksia. Niissä nuorilla on ollut mahdollisuus ehdottaa toimintoja lomalle, päättää nuorisotilalle tilattavista lehdistä, ehdottaa ja osallistua muuten tulevaan toimintaan sekä osallistua tilan sääntöjen laatimiseen.

Perinteisesti osallisuus on koettu koskevan aktiivisia nuoria ja usein osallistuminen nuorisopolitiikkaan ja päätöksentekoon on nuorisovaltuustojen ja oppilaskuntien tehtävä. Nuorisolain (27.1.2006/72) 8 §:n mukaan jokaisella nuorella tulee olla mahdollisuus osallistua häntä itseään koskevien asioiden käsittelyyn. Nuorisotilat ja talot ovat yksi esimerkki erilaisesta vaikuttajaryhmästä, jolla on mahdollisuus tehdä päätöksiä omaan lähiympäristöönsä liittyen. Nuorisotilojen kävijät ovat monen ikäisiä ja taustaisia ja näin ollen antavat usein laajemman edustuksen kunnan nuorista verrattuna perinteisiin vaikuttajaelimiin. (vrt. Gretschel 2008, 18)

Jokaisella nuorella on oltava myös suoria keinoja vaikuttaa ja osallistua kunnan toimintaan ja päätöksentekoon. Kuntien on huolehdittava siitä, että yksittäisillä nuorilla on mahdollisuus tulla kuulluksi esimerkiksi nuorisotalotoiminnassa, sähköisiä kuulemisjärjestelmiä ylläpitämällä, kuulemalla nuoria avoimissa foorumeissa, sekä ottamalla nuoria mukaan lautakunta- ja johtokuntatoimintaan. Lisäksi on huolehdittava

siitä, että nuorilla on muiden kuntalaisten tavoin Kuntalain (17.3.1995/365) 28 §:n mukainen mahdollisuus tehdä aloitteita. (Gretschel 2008, 18)

Nuorisotilan on pyrittävä toimimaan nuorelle omana lähiyhteisönä, jossa hänen äänensä kuullaan ja otetaan tosissaan. Nuorisotyöntekijän ammattitaito vaikuttaa suuresti siihen, saadaanko nuorilta toteuttamiskelpoisia ideoita ja viitsivätkö he ylipäättään kertoa mielipiteitään. Osallisuuden ollessa nuorille uusi ja vieras asia, tulee sen eteen tehdä pitkäjänteistä ja johdonmukaista työtä tavoitteena se, että nuorten ideat ja asiat vietään läpi yhdessä nuorten kanssa. Nuorisotyöntekijän ja tilan tehtävänä on mahdollistaa tekeminen, mielipiteen esille tuominen ja nuorten omasta aloitteesta nouseva toiminta, eikä tehdä heille asioita valmiiksi.

5.2. Digitaalinen sukupolvi nuorisotoiminnassa

Lasten ja nuorten kehityksen kannalta medianlukutaito on keskeinen oppimisen ja hyvän elämän edellytys. Mediakompetenssiin kuuluu oleellisena osana lasten ja nuorten opastaminen järkevään ja turvalliseen median käyttöön sekä mediakriittisyyteen. Tähän he tarvitsevat aikuisten aikaa ja panostusta, mikä edellyttää vanhempien, opettajien ja nuorten ohjaajien kouluttamista ja tukemista mediakysymyksissä. (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007–2011, 31)

Digitaalisuuden ollessa osa nuorten arkipäivää ja vapaa-aikaa tulee myös nuorisotoimen henkilöstöllä olla valmiudet mediakasvatukseen ja nuorisotiedotus- ja neuvontapalveluihin. (Liite 3) Tärkeää tässä työssä on aikuisen terve kriittisyys ja kiinnostus nuoren asioihin. Aikuisen tulee mm. olla valmis keskustelemaan nuoren kanssa päivän uutisointiin, nettisivujen sisältöön tai sosiaalisen median tarjoamaan tietoon liittyvistä asioista. Nuorisotyöntekijällä tulee olla myös valmiudet auttaa nuorta etsimään tietoa tai ainakin osaaminen ohjata nuori oikealle henkilölle pulmatilanteessa. Avoimessa nuorisotoiminnassa ohjaajan tehtävä ei ole toimia nuoren opettajana tai avustajana esimerkiksi netin käytössä vaan hänen tulee antaa nuorelle eri näkökulmia asioihin.

Nuorisotiedotusta ja neuvontaa voidaan antaa nuorisotalosta tai erilaisista tiedotuspisteistä. Juuri tällä hetkellä nuorisotiedottamisessa panostetaan paljon internet-

palveluihin: nuorten käyttöön pyritään saamaan mahdollisimman monia multimedia- ja internet-päätteitä. (Kemppinen 1999, 65)

Pyhtään kunnan nuorisotiedotus ja neuvonta on hoidettu kahdella tietokoneella ja standilla, jossa on jonkin verran nuorille suunnattuja esitteitä. Nuorisotoimella on profiili Facebookissa ja sitä käytetään aktiivisesti mm. tiedotukseen. Nuorisotoimen henkilöstöllä ei ole mitään erityisiä valmiuksia mediakasvatukseen tai tiedotus- ja neuvontatyöhön, vaan se lähinnä tarkkaillee nuorten tietokonekäyttämistä ja auttaa tarvittaessa esimerkiksi kouluun tai vapaa-aikaan liittyvissä pulmissa. Tässä tilanteessa ensimmäinen askel on saada nuoriso-ohjaajille riittävät perustiedot mediakasvatuksesta ja medianlukutaidosta sekä kirkastaa nuorisotiedotus- ja neuvontatyön tarkoitus. Tarkoituksena ei ole ottaa digitaalisuutta erityiseksi osaksi avointa nuorisotalotoimintaa, vaan hyväksyä sen oleminen osa nuorten elämää ja tarjota nuorisotyöntekijöille valmiudet ymmärtää sen merkitys ja erityisesti sudenkuopat.

5.3. Kestävä kehitys Pyhtään nuorisotoimessa

Kestävä kehitys on osa nykyihmisen arvovalintoja. Sen mukaan toimiminen tulisi olla lapsille ja nuorille luonnollinen tapa käyttäytyä ja kestävän kehityksen korostuminen niin kotona, koulussa kuin vapaa-ajallakin itsestänselvyys. Myös avoimen nuorisotalotoiminnan tulisi tunnistaa toiminnassaan keinot ja mahdollisuudet tarjota nuorille ympäristökasvatusta.

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007–2011 määrittää kestävän kehityksen tavoitteekseen sen, että jokainen lapsi ja nuori kasvaa vastuulliseksi, kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi, jolla on tietoisuus omien valintojensa merkityksestä omalle ja muiden hyvinvoinnille.

Nuorisotyöntekijän tehtävänä ei ole toimia nuorille asiantuntijana tai kouluttajana, jos ei hänen oma tietämyksensä sitä salli, vaan ennemminkin mahdollistaa nuorisotilalla pienten jokapäiväisten valintojen tekeminen luontoa kunnioittaen. (Liite 3) Nuorisotyöntekijä voi omalla esimerkillään näyttää nuorelle, ettei kestävän kehityksen tuke-

minen ja luonnon kunnioittaminen tarvitse suuria tekoja tai aatteita vaan jatkuvia pieniä arjen valintoja.

Huutjärven nuorisotilalla kestävä kehitys nostettiin osaksi toimintaa ja osaksi nuorisotoimen sitovia tavoitteita vuoden 2010 aikana. Keskustelu siitä nousi kunnolla esille ensimmäisen kerran avoimen toiminnan itsearvioinnissa, jonka seurauksena nuorisotilalle hankittiin kierrätyspiste. Kestävää kehitystä voisi korostaa huomattavasti enemmän avoimessa toiminnassa mm. kertomalla nuorille pienistä valinnoista, joita jokainen voi tehdä ympäristön hyväksi. Nuorisotilan säännöt voisi laatia uudelleen niin, että niissä nousisi esille ympäristöasiat. Säännöissä tulisi nostaa esille mm. kierrättäminen, energiaa säästävät valinnat ja nuorisotilan ulkopuolella tapahtuva roskaaminen. Kiinnostus tapahtumien järjestämiseen nuorten puolelta nousi esille jo aiemmin (Liite 2) ja siinä yhteydessä myös kestävä kehityksen huomioimista tulisi korostaa. Erityisen hyvänä vaihtoehtona olisi tapahtuma, joka osaltaan edistää kestävä kehitystä.

5.4. Luovuuden, ajattelukyvyyn ja lahjakkuuden kehittäminen

Luovuuden, ajattelukyvyyn ja lahjakkuuden kehittäminen on tärkeä tehtävä nuoren kasvussa ja aikuistumisessa. Nuorisotyöntekijät tukevat tätä tehtävää luonnollisesti osallisuutta korostamalla ja nuorten ideoita ja ajatuksia kuuntelemalla, ja ennen kaikkea ideoiden toteuttamisen mahdollistamalla. (Liite 3) Nuorisotoimen rahat ja tilat ovat muita hallintokuntia vapaammin ja monipuolisemmin käytettävissä ja muokattavissa ja näin ollen myös hullumpia ideoita voidaan helpommin toteuttaa. Avoimessa nuorisotalotoiminnassa luovuutta ja lahjakkuutta voidaan kehittää vaikkapa sisustamalla, leipomalla, pelaamalla, askartelemalla tai tekemällä käsitöitä. Suuri osa avoimessa nuorisotalotoiminnassa tapahtuvista toiminnoista voidaan lukea tämän otsikon alle riippuen tietysti siitä, että ohjaajalla on tässä kehittämisessä kannustava ja pedagoginen ote.

Nuorisotyö on perinteisesti korostanut taidekasvatusta, ja esimerkiksi avointen ovien kerhotoiminnan askartelukerhot ovat olennainen osa nuorisotalojen taidekasvatusta. Taidepainotteinen nuorisotalo antaa taiteelle kuitenkin perinteistä kerhotoimintaa suuremman ilmaisun vapauden. Taidepainotteisessa nuorisotalossa työskentelevän nuori-

sotyöntekijän kannattaa perehtyä eri taiteiden lajeihin sekä kurssittaa ja jatkokouluttaa itseään. Taidepainotteisessa nuorisotalossa on tärkeää, että työntekijöille ja nuorille sallitaan tietty taiteellinen vapaus kokeilla erilaisia asioita. Taidetta on käsitteenä vaikea sitoa: taiteen tulee olla luonteeltaan vapaata. (Kempinen 1999, 82)

Painotuksia ajateltaessa Huutjärven nuorisotila ei tämänhetkisin resursseilla painotu taiteisiin. Kädentaidot ja luovuus ovat kuitenkin tärkeitä osia sen toimintaa ja jotta näin jatkuisi, tulee myös ohjaajan olla kiinnostunut taiteellisista asioista. Vaihtoehtoina tässä on joko kouluttaa olemassa olevia ohjaajia silloin tällöin uusiin menetelmiin ja taidemuotoihin, tai vaihtoehtoisesti hankkia ostopalveluna osaavia taideohjaajia tekemään nuorten kanssa taideprojekteja ainakin muutaman kerran vuodessa. (Liite 3) Asia tulee ottaa esille suunnittelupäivillä keväällä ja syksyllä. Ohjaajien kanssa tulee sopia seuraavan kauden koulutustarpeista sekä toiveista ja tämän jälkeen tehdä suunnitelmat tulevien taideprojektien varalle.

5.5. Erityistä tukea tarvitsevat nuoret

Pyhtään kunnassa ei ole toteutettu erityisnuorisotyötä nuorisotoimen puolesta vaan se on aiemmin kuulunut sosiaalitoimen vastuulle. Kesällä 2010 kuntaan palkattiin lasten ja nuorten monitoimiohjaaja, jonka tarkoituksena on työskennellä erityistä tukea tarvitsevien nuorten parissa sekä toimia nuorisotalolla ohjaajana. Tämän ohjaajan palkkaus jaettiin puoliksi nuoriso- ja sosiaali- ja terveystoimen kesken ja työnkuvaa ruvettiin muokkaamaan niin, että se vastasi kunnan tarpeita.

Erytisnuorisotyön tavoitteina voidaan pitää mm. vaikeassa elämäntilanteessa olevien nuorten edustajana ja auttajana toimiminen, sekä riskiolosuhteissa elävien nuorten auttaminen ja ennen kaikkea nuoren auttaminen löytämään positiivisia asioita omaa tulevaisuuttaan silmällä pitäen. Erytisnuorisotyön ensisijaisena tehtävänä on asiakkaidensa saattaminen myönteisellä tavalla takaisin perhe-elämään, koulumaailmaan ja yhteiskuntaan, tukea nuoren vastuuta itsestään ja hänen viiteryhmästään sekä vahvistaa kaikilla mahdollisilla tavoilla nuoren kokonaisvaltaista elämänhallintaa. Erytisnuorisotyöntekijän tehtävänä on auttaa nuorta fyysisesti, henkisesti, sosiaalisesti ja taloudel-

lisesti, mikä tapahtuu parhaiten yhteistyössä kaikkien niiden tahojen kanssa, joista on konkreettista hyötyä nuoren auttamisessa. (Kemppinen 1999, 44–47)

Avoimessa nuorisotalotoiminnassa erityisnuorisotyö näkyy siinä, että jokainen nuori ikään, sukupuoleen ja taustoihin katsomatta on yhtä tervetullut nuorisotalolle. Vaatimuksena on ainoastaan koulukeskuksen sääntöjen noudattaminen ja päihteettömyys. Nuorisotyön ja erityisnuorisotyön välistä rajaa on vaikea vetää avoimessa nuorisotalotoiminnassa, mutta erityisnuorisotyöksi se muuttuu viimeistään siinä vaiheessa, kun nuorisotyöntekijän rahkeet loppuvat kesken ja hänen tulee aika ohjata nuori jonkun toisen tahon asiakkaaksi. (Liite 3) Monialaisen yhteistyön toteutuessa nuoriso-ohjaajan on helppo ottaa yhteyttä suoraan esimerkiksi etsivään työpariin, sosiaalityöntekijään, koulukuraattoriin tai terveydenhoitajaan. Nuoriso-ohjaajan tehtävä ei ole ratkoa nuoren ongelmia tai toimia asiantuntijana hänelle vieraisissa asioissa, mutta hänen tehtävään on auttaa nuorta ongelmissa eteenpäin oikean tahon ääreen.

6. AVOIMEN NUORISOTALOTOIMINNAN KEHITTÄMINEN LAATUNÄKÖKULMASTA

Avointen ovien nuorisotoiminta tarkoittaa nuorisotoimintaa, johon kaikilla nuorilla on mahdollisuus tulla mukaan. Avointen ovien toiminta tapahtuu nuorisotalossa tai tilassa tai niiden ulkopuolella tiettyinä sovittuina aikoina, ja se tarjoaa nuorille paikan, jonne he voivat tulla. Sen tavoitteena on pitää nuorille toimintaan mukaan tuleminen kynnys mahdollisimman matalalla. (Kemppinen 1999, 41)

Pyhtään kunnassa Huutjärven nuorisotalolla nuorille avoin ilta on kolme kertaa viikossa kolme tuntia kerrallaan. Ilta on tarkoitettu keskimäärin 13–18-vuotiaille nuorille, mutta yläikärajassa joustetaan tarpeen mukaan. Tämä ikäryhmä käsittää yläkoululaiset ja sitä vanhemmat nuoret. Ulkopuolisen katsojan ja toisinaan myös asiakkaan silmin avoin nuorisotoiminta näyttää usein siltä, että ohjaaja ”hengäilee” nuorisotalolla ja juo kahvia tai pelaa vähän korttia palkkansa eteen.

Avoimen nuorisotalotoiminnan laatuun on viime vuosina alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota ja sitä määrittämään on laadittu mm. laatukriteeristö. Tilanne on kuitenkin erilainen jokaisessa kunnassa. Nuorisotyön sisältöjen kehittäminen jää helposti kuntien sisäiseksi toiminnaksi, kun alalla ei ole valtakunnallisesti kattavaa järjestelmää ideoiden, käytäntöjen, menetelmien ja kehittämistyön levittämiseksi. Nuorisotilojen kävijöiden määrää ja aukiolotunteja on laskettu jo vuosia, mutta työn laatua ei ole pystytty osoittamaan tai mittaamaan. Tätä laatutyötä kehittämään on julkaistu Nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimalli. (Nuorisotyön arviointi 2009, 5-6)

Pyhtään kunnassa avoimen nuorisotalotoiminnan laadun kehittäminen on aloitettu tekemällä Nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimallin mukainen itsearviointi ja nostettu sieltä esiin kohtia, joissa avointa toimintaa voidaan tehostaa ja parantaa. (Liite 4) Parantamistoimenpiteet on kirjattu ylös ja niiden toteutumista on pyritty seuraamaan toimintakauden aikana. Näitä tuloksia arvioimalla pyritään toimintaa taas kehittämään paremmin asiakasta palvelevaan suuntaan. Tämä kehittämistyö on jatkuva prosessi, joka etenee TUTKA-mallin mukaisesti syklinä eikä koskaan pysähdy vaan jatkaa suunnittelun kautta toteutukseen, arviointiin ja taas määrittää tavoitteet uudelleen.

KUVA 1. TUTKA – logiikka (Opetushallitus. 2011.

www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/laadunhallinnan_tuki/leonardo_quality_in_vet_schools/efqm/efqm_malli)

6.1. Pyhtään kunnan itsearviointi

Avoimen nuorisotalotoiminnan laatutyöskentely nostettiin esille Pyhtään kunnassa seutukunnan yhteisellä koulutustilaisuudella lokakuussa 2009. Tähän koulutukseen osallistui Pyhtään kunnasta ainoastaan nuoriso- ja liikuntas sihteeri ja silloinen iltaohjaaja. Vakituinen nuoriso- ja liikunnanohjaaja ei päässyt osallistumaan koulutukseen. Tätä koulutusta seurasi vuoden 2010 suunnittelupäivänä tehty avoimen nuorisotalotoiminnan itsearviointi ja sen pohjalta tehdyt suunnitelmat kevätkauden toimintaa varten. Työyhteisön ja avoimen toiminnan arviointi suoritettiin yksilövaiheena ja sen jälkeen yhteisövaiheena, joista koottiin kokonaiskuva Pyhtään kunnan avoimen nuorisotalotoiminnan laadusta (Nuorisotyön arviointi 2009, 36–39).

Koska auditointi- ja itsearviointimalli on tuotettu pääkaupunkiseudun kaupungeissa, niiden monikerroksinen organisaatorakenne näkyy jonkin verran tiedon hyödyntämisen kuvailussa. Pääkaupunkiseudun nuorisotoimissa työskentelee suoraan nuorten kanssa yhteensä runsaat 400 henkilöä. (Nuorisotyön arviointi 2009, 53)

Pyhtään kunnan itsearviointi suoritettiin Nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimallin mukaisesti, mutta osa kohdista jätettiin kokonaan arvioimatta tai niihin annettiin arvosana oman harkinnan mukaan riippumatta malliin kirjatusta kriteereistä. Pääkaupunkiseudun mallin mukainen toiminta ei ollut kaikissa kohtaa tarkoituksenmukaista pienessä Pyhtään kunnassa, jossa organisaatio rajautuu nuorisotoimessa ohjaajaan ja sihteeriin.

Palautekeskusteluissa auditointien havaintojen ja kehittämisehdotusten perusteiden läpikäynti antaa mahdollisuuden pohtia nuorisotilan toimintojen suunnittelua, ohjaajien erityisosaamisen hyödyntämistä sekä mahdollisesti tilojen muokkaamista ja työvälineiden hankintaa. Havainnot ja kehittämisehdotukset voivat saada nuorisotilalla aikaan pikaparannuksia eli välittömiä toiminnan ja/tai fyysisten tilojen parantamista ja uudistamista tai antaa sysäyksen pidemmän aikavälin kehittämisprojektin aloittamiseen. (Nuorisotyön arviointi 2009, 53)

Pyhtään kunnan nuorisotoimi oli pääsääntöisesti tyytyväinen ensimmäisestä itsearviointista saatuun kokonaiskuvaan, mutta esille nostettiin seuraavissa kappaleissa esitelty viisi aihealuetta, joissa nuorisotoimi ei ollut onnistunut. Niiden laadun parantamiseksi mietittiin välittömiä toimenpiteitä ja kehittämistyö aloitettiin. Itsearvioinnissa näkyi tietynlaiset toimintamallit ja se, että kehittämistyö tuntui jonkin verran henkilökohtaiselta arvostelulta. Kriteerien moninaisuus mahdollisti kuitenkin myös sen, että esille nostettiin aivan uudenlaisia asioita ja kokonaisuuksia, joita ei aiemmin ollut ajateltu kuuluvan avoimeen nuorisotalotoimintaan. Vaikka kriteeristö ei sellaisenaan palvellut parhaiten Pyhtään nuorisotoimea, tuli sen avulla paljon uusia näkökulmia avoimeen nuorisotalotoimintaan.

Seuraavissa kappaleissa esitellyt kriteerit ovat arvoltaan erinomainen (4), hyvä (3), tyydyttävä (2) ja puutteellinen/heikko (1). Pyhtään kunnan tavoitteena on päästä mahdollisimman monessa osa-alueessa arvosanaan hyvä (3).

6.1.1. Toiminnan suunnitelmallisuus

Pyhtään kunnan avoin nuorisotalotoiminta on perinteisesti toiminut yleisen olohuoneen periaatteella. Nuoriso-ohjaajan tehtävänä on aiemmin ollut pääsääntöisesti järjestyksenpito. Jotta toiminta täyttäisi nuorten toiveita, Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman kohtia sekä kehittyisi laadullisesti, tulee sen olla ennalta suunniteltua ja tavoitteellista.

TAULUKKO 2: 9. Toiminnan suunnitelmallisuus (Nuorisotyön arviointi 2009, 67)

4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLINEN/HEIKKO
Toimintaa ohjaavat nuorisotyöllinen tavoite- ja kasvatustietoisuus sekä yhteinen prosessi nuorten kanssa. Toimintaa arvioidaan säännöllisesti.	Toimintaan vaikuttavat nuorten toiveet, joita käsitellään työyhteisössä säännöllisesti. Toiminta on tavoitteellista ja suunnitelmallista.	Työntekijöiden oma kiinnostus ja osaaminen ovat keskeisiä toimintaa ohjaavia periaatteita.	Toimintaa ohjaa vain traditio. Toiminta määrittellään oleskeluna, eikä ei ole määritelty tavoitteita.

Laatutyöskentelyssä ohjaavana periaatteena oleva TUTKA-malli (kuva 1) valottaa sitä prosessia, joka ei pysähdy, vaan pyrkii koko ajan kehittymään. Nuorisotyön ollessa jatkuvasti muuttuva ala ja nuorisokulttuurien muutosten nopeitempoina, ei nuorisotoimikaan voi koskaan päästä laadullisesti tai muutenkaan aivan huipulle. Kun esi-

merkiksi sosiaalinen media on nuorisotoimella hallussa, ovat paikalliset nuoret varmasti kiinnostuneet jo ekokulttuurista, musiikista tai kansainvälisistä asioista.

Toiminnan suunnitelmallisuutta parantamaan Pyhtään kunnan nuorisotoimi on ottanut käyttöönsä suunnittelupäivät kolme kertaa vuodessa. Suunnittelupäivä toteutetaan ennen syyskauden alkua, ennen kevätkauden alkua ja ennen kesää. Suunnittelupäivänä nuorisotoimi päättää tulevan kauden toimintojen painoalueet ja valitsee osaltaan laadulliset kehittämiskohteet. Suunnittelussa huomioidaan myös kauden loma-ajat, erityiset teemapäivät sekä kalenterin pyhät, ja nämä huomioidaan myös avoimessa toiminnassa. Jotta toiminta säilyy myös työntekijälle mielekkäänä, pyritään aina ottamaan huomioon myös hänen kiinnostuksensa ja osaamisensa. Nämä yhdistettynä nuorten kanssa suunniteltuihin toimintoihin tuovat Pyhtään avoimelle nuorisotoiminnalle itsearvioiden hyvän (3) tai erinomaisen (4) arvosanan.

6.1.2. Yhteistyö kotien kanssa

Arvioitaessa avoimen nuorisotalotoiminnan yhteistyötä kotien kanssa huomasimme, että koteihin ei oltu yhteydessä muuten kuin satunnaisissa lupa-asioissa. Näin ollen kriteereistä ei toteutunut mikään kohta. Avoin nuorisotalotoiminta oli Pyhtään kunnassa koettu pääsääntöisesti tilaksi, johon nuoren oli mahdollisuus tulla ystäviensä kanssa viettämään vapaa-aikaansa. Nuoriso-ohjaajan rooli oli pitkään ollut tilan valvoja tai järjestysmies, jota koeteltiin ja sääntöjä rikottiin toisinaan tarkoituksella, jotta tilaan saatiin aikaan säpinää. (vrt. Kemppinen 1999, 43)

TAULUKKO 3: 16. Yhteistyö kotien kanssa (Nuorisotyön arviointi 2009, 69)

4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLINEN/HEIKKO
Nuorisotalon ja kotien väliseen yhteistyöhön on luotu rakenne. Yhteydenpito on aktiivista, säännöllistä ja molemminpuolista.	Vakituksella nuorisotalolla käyvien nuorten vanhempiin pidetään yhteyttä säännöllisesti, esim. tiedotteet, henkilökohtainen kontakti.	Vanhemmille on tiedotettu nuoren jäsenyydestä nuorisotalolla ja sen toiminnasta ja periaatteista.	Nuorten vanhempiin ollaan yhteydessä ainoastaan silloin kun nuori rikkoo sääntöjä rankasti.

Nuorisotyöntekijöiden selvän enemmistön kokemusten ja näkemysten mukaan suorainen tai tapauskohtainen vanhemmuuden tukeminen ei kuulu nuorisotyön tehtäviin. Sen sijaan eri yhteyksissä vanhemmille tiedottaminen sekä vanhempien yleinen aktiivisuus osallistumaan esimerkiksi nuorisotoiminnan järjestämiseen ja valvontaan mää-

rittivät mielestäni ohjaajatyönkin haasteeksi. Kuitenkin vain noin puolet ohjaajista vaikutti suuntautuvan edes periaatteeltaan tähän asiaan. Mutta järkevästi määriteltynä osa nuorisotyölle jo ominaisista toiminnoista voidaan ymmärtää vanhemmuuden tukemiseksi, ja niitä olisi jossain tapauksissa ehkä mielekästä painottaa nykyistä enemmän. (Cederlöf 2004, 67)

Yhteydenpidosta kotien kanssa käytiin keskustelua ohjaajien keskuudessa. Erään mielipiteen mukaan nuoriso-ohjaajan ei tule pitää yhteyttä nuoren kotiin, sillä se rinnastaisi ohjaajat vanhempiin tai aikuisiin ja se voisi vaikuttaa siihen, että nuoriso-ohjaaja ei olisikaan enää niin mukava nuorten mielestä. Nykyaikaisen käsityksen mukaan nuorisotoimi tekee kuitenkin samaa kasvatustyötä nuorten hyväksi kuin koti, koulu ja kolmannen sektorin toimijatkin ja tässä valossa yhteistyö niiden kaikkien tahojen kanssa on enemmän kuin suotavaa. Yhteistyön aloittamiseksi avoin nuorisotalotoiminta päätti järjestää vanhemmille ja nuorille yhteisen illan nuorisotilalla. Iltaa markkinoitiin sähköpostitse lähettelemällä satunnaisesti viestejä olemassa oleviin osoitteisiin sekä puskaradiolla. Nuorille jaettiin lappuja kotiin vietäväksi sekä asiaa pidettiin esillä Hutikan Nuokkarin Ohjaajat – profiilissa Facebookissa. Myös kaikki yhteistyötä tekevät kolmannen sektorin aikuiset kutsuttiin mukaan iltaan.

Ilta itsessään epäonnistui, sillä paikalle tulleet aikuiset olivat kaikki aktiivisia nuorten kanssa toimijoita. Itse vanhempia emme tavoittaneet. Syyksi tähän epäilimme tiedon puutteellista kulkua ja asian vierautta myös vanhemmille. Näitä vanhemmille tarkoitettuja iltoja päätettiin kuitenkin jatkaa keskimäärin kerran toimintakaudessa, jotta nuorisotoimi saa osoitettua vanhemmille, että on olemassa heidän nuoriaan varten, yhtenä kasvattajatahona muiden joukossa. Seuraavaa iltaa varten markkinointiin tulee kiinnittää huomattavasti enemmän huomiota ja hyödyntää esimerkiksi koulun vanhempainiltaa ja paikallislehteä.

6.1.3. Tiedotus

Pyhtää on pieni kunta, eikä tiedon kulkuun ollut työyhteisössä kiinnitetty erityisesti huomiota. Nuorisotoimen sisällä tieto välitettiin keskusteluissa työntekijältä toiselle ja tiedon välittyminen oli kiinni siitä muistettiinko asiasta puhua. Nuorille ja sidosryh-

mille tieto saatiin kunnan nettisivujen kautta, puskaradion välityksellä sekä lapuilla eri puolilla nuorisotilan seiniä. Yleisesti tiedon kulussa ei koettu olevan suuria ongelmia nuorten tai ohjaajien puolelta, mutta se ei myöskään ollut johdonmukaista tai säännöllistä.

TAULUKKO 4: 20. Ohjaajien välinen vuorovaikutus ja sisäinen tiedotus (Nuorisotyön arviointi 2009, 69)

4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLINEN/HEIKKO
Ohjaajien keskinäinen vuorovaikutus on sujuvaa, luontevaa ja ammatillista riippumatta siitä, ketkä ovat työvuorossa (esim. tuntityöntekijät, harjoittelijat, "lainassa olevat" työntekijät). Alue- ja yksikkötasolla välitetään tietoa nuorten ajankohtaisista ilmiöistä. Tähän on luotu rakenne.	Ohjaajat toimivat tiimimaisesti. Illan toimintaan ja nuoriin liittyvä tiedonkulku toimii sujuvasti ja aukottomasti. Yhteiset päätökset kirjataan ja valmistetaan, että kaikki työyhteisön jäsenet, myös sijaiset ja tuntiohjaajat, saavat tiedon.	Ohjaajat ymmärtävät olevansa roolimalleja myös keskinäisessä vuorovaikutuksessa, mutta vuorovaikutus on valikoivaa ja heistää muodostuu erillisiä pareja tai ryhmiä. Sisäisen tiedottamiseen on luotu rakenne, esimerkiksi säännölliset palaverit.	Ohjaajien välisestä vuorovaikutuksesta puuttuu tilanneherkkyys – nuorten kuullen puhutaan "mitä tahansa", joten kasvatuksellisuus ontuu. Sisäinen tiedotus on satunnaisen keskustelujen varassa.

Ohjaajien välillä tieto kulki keskustelujen varassa hierarkkisesti sivistystoimenjohtajalta nuorisosihteerille, siitä ohjaajalle ja häneltä tunti- ja iltaohjaajille. Tällä systemmillä asiat menivät perille useimmiten, mutta aikataulusta ja tiedon sisällöstä ei aina voinut olla täysin varma. Toisinaan vastaan saattoi tulla myös tilanteita, että joku oli poissa töistä ennalta sovitusti, mutta tieto oli mennyt sihteerille, eikä tilalla ollut ohjaaja ollut asiasta tietoinen. Tekstiviestillä ja sähköpostilla tiedottaminen saattoi joissakin tilanteissa jäädä muiden asioiden jalkoihin tai tiedon vastaanottaja ei ollut kokenut äärellä.

Ohjaajien väliseen tiedonkulkuun pyrittiin saamaan parannusta siten, että nuorisotaimelle hankittiin toimistokaappiin kalenteri, jota päivitettiin aktiivisesti koko ajan ja joka käytiin säännöllisesti läpi joka työviikon alussa. Tämä tiedottamisjärjestely helpotti poikkeustilanteisiin varautumista ja lisäsi toiminnan suunnitelmallisuutta niin, että tulevat asiat käytiin hyvissä ajoissa läpi. Myös vastuunjakoa alettiin parantaa siten, että sovittiin ennakkoon tarkasti kuka mitäkin hoitaa ja nämä kirjattiin ylös nuorisotilalla olevaan kansioon.

Ohjaajien tiedon lisäämiseksi ja parantamiseksi tulee laatia Pyhtään nuorisotoimen perehdytyskansio, johon on koottu Pyhtään kunnassa nuorisotoimintaa määrittävät

säännöt ja ohjeet, työssä tarvittavat lomakkeet, yhteistyötahojen yhteystietoja ja vastualueita sekä tietoa kunnan organisaatiosta yleensä. Tällaisella kansiolla saadaan aikaan se, että jokainen töihin tuleva ilta- ja tuntiohjaaja sekä vapaaehtoinen saavat samat lähtökohdat työlleen ja toimivat myös nuorten kanssa johdonmukaisessa linjassa vakituisten ohjaajien kanssa.

TAULUKKO 5: 25. Nuorten osallistuminen viestintään (Nuorisotyön arviointi 2009, 71)

4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLINEN/HEIKKO
Toiminnasta viestittämisessä nuorilla on keskeinen rooli. Nuoret ovat järjestäytyneesti vastuussa viestinnästä ja osaavat hyödyntää sen erilaisia kanavia ja välineitä (mm. verkko, "puskaradio", tekstiviestit, vierailut).	Nuorilla on vastuuta viestinnän sisältöjen ja ilmeen tuottamisessa. Nuorilla on rooli tiedotuskanavien valitsemisessa.	Yksittäiset nuoret ovat mukana joidenkin toimintojen tiedottamisessa.	Nuoret osallistuvat toimintaa esittelevän materiaalin tekemiseen satunnaisesti.

Nuorten mukaan ottaminen osaksi tiedotusta ja viestintää vaatii toimenpiteenä osallisuuden kehittämistä siihen suuntaan, että tiedotus koetaan olevan heidän tehtävänänsä ja he ovat motivoituneita hoitamaan sitä. Esimerkiksi itse suunniteltu tapahtuma tai teemailta rohkaisee nuoria hoitamaan myös kyseiseen aiheeseen liittyvän tiedotuksen. Tällaisen normaalista poikkeavan teemaillan tai tapahtuman toteutuksesta vastaaminen jää aina viimekädessä kuitenkin nuoriso-ohjaajan vastuulle ja hänestä itsestään on kiinni onnistuuko tapahtuma nuorista riippumatta. Osallistumista harjoiteltaessa nuoriso-ohjaajan on kuitenkin päätettävä missä vaiheessa päästää naruista irti ja katsoa mitä tapahtuu. (vrt. Cederlöf 2004, 154–156)

TAULUKKO 6: 37. Nuorille suunnattu tiedotusmateriaali ja toiminnasta tiedottaminen (Nuorisotyön arviointi 2009, 73)

4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLINEN/HEIKKO
Tiedotusmateriaalin vallinnalla nostetaan esille ajankohtaisia teemoja ja reagoidaan nuorisokulttuuriin, alueellisiin ilmiöihin.	Tarjolla oleva materiaali on suunnattu kohderyhmittäin. Materiaali on ajankohtaista, sitä on riittävästi ja se on selkeästi esillä.	Tarjolla oleva tiedotusmateriaali on ajankohtaista, mutta se on kapea-alaista.	Nuorille suunnattu tiedotusmateriaali on pääosin vanhentunutta ja sitä on niukasti.
Tiedotuksen sisältö on kaikilta osin asiallista, oikeakielistä ja viimeisteltyä. Materiaalin ulkoasu on kohderyhmää puhuttelevaa ja huoliteltua.	Tiedotuksen sisältö ja valitut välineet ovat kohderyhmälle sopivia. Verkkotiedottaminen on monipuolista.	Tiedotuksen sisältö on asiallista ja oikeakielistä. Materiaaleissa käytetään sovittua tunnustetta. Verkkosivuilla olevat perustiedot toiminnasta ovat ajan tasalla.	Tiedotuksen sisällössä on puutteita ja teksti on huolimaton. Yhtenäistä, sovittua tunnustetta ei käytetä. Verkkosivut eivät ole ajan tasalla.

Nuorille suunnattu tiedotusmateriaali oli pääsääntöisesti omia tiedotteita, seutukunnasta tulevia julisteita ja postin kautta saapuvaa materiaalia, kuten Homma.fi:n mainoksia tai Avarttitoiminnan tiedotteita. Näille julisteille oli olemassa huomattava määrä ikkunatilaa sekä ovia ja muulle tiedotemateriaalille oli olemassa yksi hylly. Saapuvat materiaalit menivät työntekijöiden kautta ja päätyivät heidän harkinnan mukaan seinälle ja hyllyyn.

Nuorisotiedotuksen tärkeäksi eettiseksi lähtökohdaksi voidaan laskea työntekijän valta-aseman tunnistaminen; nuoren kohtaamisessa työntekijä on asiantuntija-asemassa ja useimmiten nuori uskoo työntekijän sanaan. (Timonen-Verma & Fedotoff 2003, 35)

Nuorisotyöntekijät seuraavat alueensa kehitystä ja palveluiden tarjontaa, he ovat mukana verkostoissa, joiden kautta vastaanotetaan ja viestitetään tietoa nuorille suunnatuista asioista. Onkin sanottu, että pienen kunnan nuorisosihteeri on kävelevä tietopankki, ja nuori voi vaikkapa kassajonossa kysäistä hänelle tärkeästä asiasta ohimennen. (Timonen-Verma & Fedotoff 2003, 97)

Timonen-Verma (2003, 97) nostaa esille muutaman yksinkertaisen keinon lisätä nuorille suunnatun tiedon määrää ja laatua nuorisotiedotus- ja neuvontapalveluiden näkökulmasta.

- Nuorisotalon omalle internetsivulle kootaan nuorille tärkeitä linkkejä. Kokoominen toteutetaan nuorten kanssa yhteistyössä ja tehdystä työstä tiedotetaan aktiivisesti asiakkaille ja yhteistyötahoille.
- Nuorille suunnattua tietoa varten on olemassa oma piste, nurkka tai seinä, johon on koottu ajankohtaista tietoa ja jossa on tietokone lisätiedon hankkimista varten. Nuoriso-ohjaajan tulee olla perillä tiedotuspisteen materiaalista ja valmis auttamaan nuorta lisätiedon haussa.
- Nuorille suunnattua tietoa varten on ilmoitustauluja muuallakin kuin nuorisotilalla. Näiden taulujen päivytykseen ja ylläpitoon osallistuvat nuoret itse.

Edellä mainituista kohdista Pyhtään kunnan internetsivuilla on olemassa jonkinlainen linkkilista ja nykypäivän sosiaalista mediaa Facebookia käytetään ajankohtaisten asi-

oiden tiedottamisessa. Koska Facebookia seurataan aktiivisesti sekä nuorten että aikuisten puolesta, kannattaa sen olemassaoloa hyödyntää aktiivisesti. Nuorille ajankohtaisen hyötytiedon välittäminen onnistuu linkkejä lisäämällä ja tiedon kerääminen kysymällä. Nuorten tietopisteessä on kaksi tietokonetta, jotka ovat yhteydessä internetiin. Samalla seinällä on hylly, johon on koottu jotakin nuoria koskevaa materiaalia.

Pyhtään avoimessa nuorisotalotoiminnassa päätettiin käyttää Facebookia normaalina tiedotuskanavana ja lisätä sinne ajankohtaisia linkkejä kauden mukaan, esim. mol.fi, homma.fi, habbo.fi jne. Nuorisotilalle hankittiin oma ilmoitustaulu, johon kaikki tiedottaminen ja julisteet keskitettiin. Joka seinällä olevat laput ja julisteet menettivät huomioarvonsa, kun niitä alkoi olla liikaa. Nuorille korostettiin talokokouksessa, että tästä lähtien kaikki heitä koskevat tiedotteet ja julisteet löytyisivät ilmoitustaululta. Ainoastaan aukioloihin liittyvät tiedotteet ja poikkeukset laitettiin esille myös tilan ulko-oveen.

6.1.4. Ympäristökasvatus

Kestävä kehitys ja ympäristöasiat nousevat esille sekä Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämishjelmassa että Avoimen toiminnan laatukriteereissä. Nykyajan suuntana on luonnonvarojen huomioiminen toiminnoissa ja ympäristöasioiden korostaminen kasvatustyössä. Jotta kestävä kehitys omaksuttaisiin yhtenä luonnollisena osana elämää, tulee kaikkien lasten ja nuorten kanssa toimivien tahojen olla asiassa samalla linjalla ja johdonmukaisia.

TAULUKKO 7: 13. Ympäristökasvatus (Nuorisotyön arviointi 2009, 68)

4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLINEN/HEIKKO
Ympäristövastuullisuuteen ja kestäväan elämäntapaan kasvattaminen on osa toimipaikan kulttuuria. Ympäristöasioita nostetaan aktiivisesti keskusteluun nuorten kanssa.	Ympäristövastuullisuuteen ja kestäväan elämäntapaan kasvattaminen näkyy toiminnassa monipuolisesti ja lisäksi järjestetään tempausluontoisia tapah-tumia.	Ympäristövastuullisuus ja -kasvatus ovat osa toimintaa. Ohjaajat toimivat työssään ympäristövastuullisesti.	Ympäristökasvatus / kestäväan kehityksen kasvatus ei juuri näy ohjaajien toiminnassa. Ympäristökasvatus on satun-naista.

TAULUKKO 8: 36. Kestävä kehitys, lajittelu, kalusteet ja energiankulutus (Nuorisotyön arviointi, 73)

4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLINEN/HEIKKO
<p>Lajitteluastioita on monipuolisesti ja lajittelu toimii itsestäänselvyytenä.</p> <p>Kalusteet ovat pääasiassa korjattavia ja kierrätettäviä. Niitä on mahdollista muunnella tarpeiden mukaan (ekotehokkuus). Tilassa voi olla myös kierrätettyjä ja kunnostettuja kalusteita ja tavaroita.</p> <p>Tilassa on luotu periaatteet ja toimivat käytännöt energian kulutuksen vähentämiseksi. Kaikki sitoutuvat periaatteisiin.</p>	<p>Lajitteluastioita on monipuolisesti ja valtaosa lajitellaan: ohjaajat joutuvat usein huomaamaan asiasta.</p> <p>Suuri osa kalusteista on kestäviä, korjattavia ja kierrätettäviä. Osa kalusteista on muunneltavissa/säädettävissä tarpeiden mukaan.</p> <p>Tilassa on luotu puitteet energiankulutuksen vähentämiseksi (esim. sisustusratkaisut, tiivisteet, verhot, lämpötilan tarkkailu ym.), mutta käytännöntoetus ontuu jonkin verran.</p>	<p>Perus lajitteluastiat ovat olemassa, mutta vain ohjaajat käyttävät niitä.</p> <p>Tilaan on hankittu jonkun verran kestäviä, korjattavissa olevia ja kierrätettäviä kalusteita. Niitä on kuitenkin hankala säätää tarpeiden muuttuessa.</p> <p>Energiankulutuksen vähentämiseksi on tehty toimenpiteitä, esim. vaihdettu energialamput.</p>	<p>Jätteitä lajitellaan...</p> <p>Hankinnat on tehty hinta- ja ulkonäköperustein. Kestävyyttä ja kierrätettävyyttä ei ole huomioitu.</p> <p>Tilassa ei ole otettu huomioon energiankulutukseen liittyviä seikkoja.</p>

Kestävän kehityksen ratkaisut käsittelemme kohdassa 4.3. Kestävä kehitys. (Liite 3) Ympäristökasvatukseen painottaminen avoimessa nuorisotalotoiminnassa onnistuu erilaisilla teemailloilla ja tapahtumilla. Tämä vaatii nuorisotyöntekijöiltä hieman tietoa ja ympäristöasioiden tiedostamista omissa ratkaisuissaan. Kun jonkin asian toteuttaminen tehdään ympäristön kannalta paremmalla tavalla, tulee asia pyrkiä nostamaan keskusteluun nuorten kanssa. Esimerkkinä tähän voisi olla vanhan muovikassin ottaminen mukaan kauppaan, kertakäyttöastioiden välttäminen tai leipomisen toteuttaminen niin, että leivonnaiset valitaan olemassa olevien raaka-aineiden perusteella eikä suoraan osteta uusia. Ratkaisuna ympäristökasvatukseen esille tuomiseen on myös teemaan liittyvän näyttelyn tai kilpailun järjestäminen tai aiheen asiantuntijan kutsuminen avoimeen iltaan vierailulle. Myös kestävään kehitykseen ja ympäristöasioihin liittyvän tapahtuman järjestäminen olisi hyvä askel kohti arvosanaa hyvä (3.) (Liite 2)

6.1.5. Osallisuus ja talodemokratia nuorisotilalla

Uuden nuorisolain (72/2006) 8 § johdosta osallisuus on noussut ajankohtaiseksi asiaksi. Pykälän mukaan ”nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.” Myös Kuntalain (17.3.1995/365) 27 § vaatii valtuustoa huolehtimaan kuntalaisten osallistumisesta ja vaikuttamisesta kunnan toimintaan ja Perustuslain (11.6.999/731) 6 § edellyttää kohtelevan lapsia tasa-

arvoisesti ja antamaan mahdollisuuden vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

TAULUKKO 9: 23. Osallisuuden eri osa-alojen toteutuminen (Nuorisotyön arviointi 2009, 71)

4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLINEN/HEIKKO
Talotoiminnassa kaikki osallisuuden osa-alueet toteutuvat (tieto-, idea-, suunnittelu-, päätöksenteko-, toteuttamis-, arviointiosallisuus).	Nuorille annetaan vastuuta päätöksenteossa ja he ovat mukana toteuttamassa toimintaa.	Nuoret ja työntekijät ideoivat ja suunnittelevat toimintaa yhdessä. Työntekijät tekevät päätökset.	Nuoret esittävät spontaanisti ideoita tilatoimintaan / nuorten iltoihin.

TAULUKKO 10: 24. Osallisuuden laajuus (Nuorisotyön arviointi 2009, 71)

4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLINEN/HEIKKO
Nuoret osallistuvat alueen tai muun laajemman yhteisön tapahtumien ja projektien suunnitteluun ja toteutukseen. Heidät on koulutettu tapahtumien tuottamiseen.	Nuorisotalolla on rakenne, joka mahdollistaa nuorten osallistumisen ideointiin, suunnitteluun ja toteutukseen erilaisissa tapahtumissa ja projekteissa, esim. kahvila-, vki-toiminta, ryhmät. Nuoret on perehdytetty tehtäväänsä.	Nuorisotalolla on tapahtumia, joiden ideointiin, suunnitteluun ja toteutukseen nuoret osallistuvat satunnaisesti.	Nuoret osallistuvat yksittäisten iltojen sisällön ideointiin.

Avoimessa nuorisotalotoiminnassa tämä koskee nuorten mukaan ottamista kaikissa talon toimintaan liittyvissä asioissa. Ideaali tilanne olisi se, että nuorten kanssa voitaisiin neuvotella talon säännöt, aukioloajat, toiminnat sekä hankinnat ja he itse pitäisivät huolta näiden toteutumisesta ja näistä asioista tiedottamisesta. Näissä kaikissa nuorilta saatu palaute on toki tärkeää, mutta valtaosa edellä mainituista asioista ei ole niin yksinkertaisia toteuttaa. Jos talon asioihin otetaan nuoret mukaan päättämään ja toteuttamaan, tulee nuorisotoimen olla valmis myös toimimaan nuorten toiveiden mukaan.

TAULUKKO 11: 26. Päätöksentekorakenne (Nuorisotyön arviointi 2009, 71)

4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLINEN/HEIKKO
Osallisuustoimintaan liittyvät rakenteet ja järjestelmät on luotu yhdessä. Osallisuustoimintaa kehitetään jatkuvasti yhdessä nuorten kanssa.	Osallisuustoiminta tapahtuu avoimesti ja demokraattisesti (esim. kokousajankohdat ja muistiot ovat esillä). Nuoret ovat sitoutuneet toimintaan.	Osallisuustoiminnalle on luotu rakenne, mutta nuoret eivät sitoudu toimintaan.	Osallisuustoiminnalla ei ole selkeää rakennetta ja se on satunnaista (esim. talotoimikunnat, talokokoukset, osallisuusryhmät).

Pyhtään kunnan avoimessa nuorisotalotoiminnassa osallisuutta toteuttamaan aloitettiin talokokouskäytäntö keväällä 2010. Talokokoukset määritettiin pidettäväksi muutaman kerran toimintakauden aikana ja niiden aiheiksi sovittiin mm. tulevien loma-aikojen

tapahtumat, nuorisotilalle tehtävien hankintojen valinta, lehtitilaukset ja nuorisotilan säännöt. Jotta osallisuutta saataisiin kehitettyä edelleen, tulisi nuoria saada mukaan talokokousten esityslistojen suunnitteluun, kokousten vetämiseen ja kokouksissa esillä olleiden asioiden toteutukseen. Nuorille tulee aktiivisesti viestittää, että talokokous on paikka, jossa omat ideat ja toiveet voi tuoda esille. Nuorisotoimen henkilöstö sitoutuu ottamaan ne tosissaan ja pyrkii nuoren kanssa yhdessä toimimaan niin, että ideat saadaan toteutettua Huutjärven koulukeskuksen sääntöjen ja lain puitteissa.

6.2. Laatutyöskentelyn jatko Pyhtäällä

Kun avoimen nuorisotalotoiminnan kehittämiseen on ryhdytty, tulee sen seuraamisessa ja arvioimisessa olla aktiivinen. Laatutyöskentelyn seurannan tulee kehittyä osaksi avoimen toiminnan suunnittelutyötä. Kun edellisen kauden kehittämistavoitteet ja toimintasuunnitelmat on selkeästi kirjattu ylös, on niiden kriittinen tarkastelu myöhemmin helpompaa. Kun auditointi on suoritettu ja itsearviointeja tehdään säännöllisesti, on omaa työtä ja motivaatiotakin helpompi kehittää. Laatuksiteereihin tukeutuen on helppo huomata omia vahvuuksia ja kehittämiskohteita ja niiden avulla myös kehittää oman työn sisältöä.

Pyhtään kunnan nuorisotoimi on sitoutunut avoimen nuorisotalotoiminnan laadun kehittämiseen ja näin ollen jokaisessa suunnittelupäivässä ympäri vuoden tulee nostaa myös laatuasiat esille. Alussa esille nostettiin melko monta kehittämiskohdetta, mutta jatkossa tahti voi olla hieman maltillisempi, jotta laatutyöskentely ei vie puhtia varsinaiselta ohjaustyöltä. Työyhteisössä laatuajattelua tulee korostaa työn ja itsensä kehittämisen välineenä ja asenteita ohjata aktiivisesti siihen suuntaan, ettei auditoinnit ole arvostelutilanteita. Myös itsearviointeja tulee pystyä tekemään avoimessa ilmapiirissä ja tarpeen tullen myöntämään omat heikkoudet ja tekemättömyydet. Tämä kehitys on jatkuva prosessi, joka vasta on alussa, mutta jonka eteen nuorisotoimen johto työskentelee aktiivisesti.

7. YHTEENVETO

Pyhtään kunnan avoimen nuorisotalotoiminnan kehittämistä suunnitellessani mielestäni oli vielä useampi kehittämistä ohjaava tekijä, mutta työn edetessä pidemmälle ja jäsenytyessä huomasin, että sekä avoimen toiminnan laatukriteerit että Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma nostivat esille samoja asioita hieman eri näkökulmista. Pienen nuorisotoimen kehittämistyössä näistä ohjaavista dokumenteista tulee valita kriittisesti itselleen sopivimmat kohdat ja antaa huoletta muiden osien jäädä vähemmälle arvolle. Mielestäni on tärkeää, että se mikä tehdään, tehdään kunnolla ja parhaan kyvyn mukaan. Näin ollen tekemisiin voidaan olla tyytyväisiä ja myös tulokset ovat todennäköisesti parempia.

Tässä työssä kehittäminen on kirjattu konkreettisiksi käytännön toimenpiteiksi (Liitteet 2, 3, 4) ja selkeäksi aikatauluksi. Jotta kehittämistyö voisi onnistua, tulee koko nuorisotoimen henkilöstön sitoutua siihen. Se ei koske muita tahoja. Pyhtään kunnan avoimen nuorisotalotoiminnan kehittämissuunnitelmassa esille nostetut asiat ovat minulle henkilökohtaisesti tärkeitä ja minä koen ne oleelliseksi osaksi kehittymistä. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmassa on lueteltu useita kehittämiskohteita, joissa monessa voi myös nuorisotoimi olla mukana. Tässä työssä kehittäminen on kuitenkin rajattu osallisuuteen, digitaalisuuteen ja erityistä tukea tarvitseviin nuoriin, myös kestävästä kehitystä ja luovuutta pyritään korostamaan jokapäiväisissä valinnoissa.

Jos kunnassa olisi rahaa ja lisäresursseja, pystyttäisiin myös kehittämistyössä ottamaan huomioon useampia näkökulmia ja asiakkaiden toiveita. Pienessä kunnassa toimintaa on yksinkertaisesti supistettava ja keskitettävä, jos toiminnan kehittämisessä panostetaan laatuun. Vaikka Pyhtään kunnassa välimatkat ovat pitkiä ja nuorten pääseminen nuorisotilalle voi olla hankalaa, tosiasia on kuitenkin se, että halutessaan nuoret liikkuvat. Monien kylien Pyhtäällä on toivottu, että nuorisotoimintaa järjestettäisiin myös kylissä. Toisaalta nuorisopalveluiden vieminen kyliin voisi lisätä nuorten eristäytyneisyyttä ja heidän pyrkimystään Huutjärvelle palveluiden piiriin.

Jokaisessa ratkaisussa on hyvät ja huonot puolensa. Tässä työssä esitetyt kehittämisideat ovat minun suunnittelemani ja olen itse kokenut ne Pyhtään kuntaa palveleviksi. Nuorisotalan kehittyessä koko ajan voi jotkin ratkaisut olla jo vanhentuneita tai toimimattomia, mutta tässä tapauksessa pitää jatkaa TUTKA-mallin mukaisesti arvioimalla ja suunnittelemalla uudelleen. Kehittämistyö on jatkuva prosessi, johon asetettävien panosten määrää voi tarpeen ja voimavarojen mukaan lisätä tai vähentää. Ei nuorisotoimenkaan aivan joka vuonna tule olla täynnä innovatiivisia ideoita ja uusinta tietoa ja taitoa.

LÄHTEET

Alasuutari, Pertti 1995. Laadullinen tutkimus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Cederlöf, Petri 2004. Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Laadullinen tutkimus nuoriso-ohjaajien ja nuorisotyöstä vastaavien työntekijöiden työstä sekä kunnallisen nuorisotyön sisällöstä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Helsinki: Hakapaino.

Gretschel, Anu (toim.) 2009. Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien arviointi 2008. Menetelmän kehittäminen nuorten näkökulman, ja päättäjien kanssa keskustelun aikaansaamiseksi lääninhallitusten peruspalveluarvioinnin tuloksiin 20 pilottikunnassa. Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry. WWW-dokumentti.
<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/kasikirja.pdf>. Ei päivitystietoja. Luettu 4.5.2011.

Gretschel, Anu 2010. Vapaaehtoiset vs. ammattilaiset: Kaikki voisivat toimia paremmin, Nuorisotyö 5/10, 7.

Helander, V. 1998. Kolmas sektori: käsitteistä, ulottuvuuksista ja tulkinnoista. Saarjärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hovi, Merja, Luukkonen, Tero, Mäkelä, Pekka, Pakka, Viula, Taponen, Harri, Westman, Marika 2009. Nuorisotyön arviointi. Käsikirja nuorisotyön prosessien auditointiin ja itsearviointiin. Nuorisoasiainkeskus. Helsinki, Espoo, Vantaan kaupunki. Helsinki: Art-Print Oy.

Kanuuna. 2011. Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto. Haminan, Miehikkälän, Pyhtään ja Virolahden nuorisobarometri 2009, Nupit Kaakkoon! – 2007 -2011 -projekti WWW-dokumentti.
<http://www.nuorisokanuuna.fi/tiedostot/Seutubarometri.09.pdf>. Päivitetty 28.4.2011.
 Luettu 4.5.2011

Kemppinen, Pertti 1999. Nuoriso 2000, Nuorisotyön käsikirja. Vantaa: Kannustusvalmennus P. & K. Oy

Kuntalaki 1995/365. Finlex – Valtion säädöstietopankki. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950365>. Ei päivitystietoa. Luettu 23.4.2011.

Laimio, Anna 2010. Kuka kannustaa vapaaehtoista? Nuorisotyö 4/2010, 8-13

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007–2011. Matti Vanhasen toinen hallitus. Opetusministeriön julkaisuja 2007:41. Helsinki: Yliopistopaino.

Lastensuojelulaki 2007/417. Finlex – Valtion säädöstietopankki. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#P12>. Ei päivitystietoa. Luettu 10.3.2011)

Mönttinen Pirjo, (toim.) 2009. Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotukset 2009. Raportti. Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry ja Suomen kuntaliitto. Somero: Sälekarin kirjapaino.

Nuorisolaki 2006/72. Finlex – Valtion säädöstietopankki, WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>. Ei päivitystietoa. Luettu 10.3.2011.

Opetushallitus. 2011. TUTKA-malli.

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/laadunhallinnan_tuki/leonardo_quality_in_vet_schools/efqm/efqm_malli. Päivitetty 6.8.2010. Luettu 25.4.2011)

Paakkunainen Kari (toim.) 2004. Nuorten ääni ja kunnantalon heikko kaiku: nuoret kunnallisessa demokratiassa ja paikallisissa vaikuttajaryhmissä. Opetusministeriö: Nuorisotutkimusverkosto: Nuorisoasiain neuvottelukunta. Helsinki: Edita.

Perustuslaki 1999/731. Finlex – Valtion säädöstietopankki. WWW-dokumentti.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>. Ei päivitystietoa. Luettu
23.4.2011.

Pyhtään kunnan sivistyspoliittinen ohjelma 2007–2010

Pyhtään kunta. 2011. Pyhtään kunnan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.

WWW-dokumentti. <http://www.pyhtaa.fi/Palvelut/Koulutus>. Ei päivitystietoa. Luettu
13.3.2011)

Söderlund, Markus 2009. Nuorisotyön tulevaisuus: Puolillaan mahdollisuuksia – ja
uhkia. Nuorisotyö 6-7/09, 12–14.

Timonen-Verma, Päivi & Fedotoff, Jaana (toim.) 2003. Näkökulmia nuorisotiedotus-
ja neuvontatyöhön. Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus, Oulun kaupungin nuori-
soasiainkeskus.

LIITTEET

LIITE 1. Pyhtään kunnan kartta

LIITE 2. Kehittämissuunnitelma, Nuorisobarometri 2009 ja Huutjärven nuokkarin asiakaspalautekysely sekä Keskustelun avaimet

LIITE 3. Kehittämissuunnitelma, Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma

LIITE 4. Kehittämissuunnitelma, Avoimen talotoiminnan laatukriteerit

LIITE 5. Huutjärven nuokkarin asiakaspalautekyselyn tulokset

LIITE 1.

Pyhtään kartta

LIITE 2.

KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Nuorisobarometri 2009 ja Huutjärven nuokkarin asiakaspalautekysely sekä Keskustelun avaimet

TAVOITE	TOIMENPIDE	AIKATAULU	TOTEUTTAJA
Nuorisotilojen aukiolon lisääminen	Nuorten kanssa toimivien tahojen yhteen kerääminen ja toimijoiden kartoittaminen. Kolmannen sektorin aktivoiminen.	Toimintakauden alussa (Syys 2011)	Nuoriso- ja liikuntas sihteeri
Tapahtumien järjestäminen osaksi avointa toimintaa	Toimintakauden alusta alkaen tapahtuman suunnittelua ja toteutuksen harjoittelua huomioiden kestävän kehityksen näkökulma.	Toimintakauden alussa (Syys 2011 tai kevät 2012))	Avoimen toiminnan ohjaajat
Kesätoimintaa nuorille	Nuorisotoimi kartoittaa resurssit ja suuntaa osan niistä nuorille suunnattuun toimintaan	Kevät 2012	Avoimen toiminnan ohjaajat

LIITE 3.

KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007-2011

TAVOITE	TOIMENPIDE	AIKATAULU	TOTEUTTAJA
Osallistava työote	Nuorisotoimen työntekijät kiinnittävät aktiivisesti huomiota osallisuuden mahdollistamiseen päivittäisissä toiminnoissa nuorisotilalla.	Heti	Nuorisotoimen koko henkilöstö
Nuorisotilalla osallisuus on osa toimintakulttuuria. Nuoret tietävät, että voivat vaikuttaa omiin asioihinsa.	Säännöllinen kokoustoiminta, joissa nuoria koskevista asioista keskustellaan.	Kokousten aikataulut päätetään toimintakauden alussa. (Syys 2011)	Nuorisoohjaaja
Nuorisotiedotus- ja neuvontatyö sekä mediakasvatus koetaan osaksi perusnuorisotyötä	Ohjaajilla on tarvittava osaaminen ja välineet, jotta nuorisotiedotus ja neuvontatyö sekä mediakasvatus voi toteutua	Kartoitetaan osaamisen taso 2011 ja järjestetään tarvittaessa lisäkoulutusta (sisäisesti tai ulkopuolella)	Nuorisosihteeri
Erityistä tukea tarvitsevat nuoret huomioidaan perusnuorisotyössä	Nuorisotoimen vakituinen henkilöstö tutustuu nuorten palveluverkoston jotta se osaa tarpeen tullen ohjata nuoren nopeasti avun ääreen.	Osallistuminen nuorten palvelu- ja ohjausverkoston kokoukseen kun sellainen järjestetään.	Nuorisotoimi / Sivistystoimi
Kestävä kehitys	Nuorisotoimi kierrättää ja ennalta ehkäisee kulutusta mm. käyttäen kierrätysmateriaaleja askarteluissa ja välttämällä kertakäyttöisiä tuotteita.	Heti	Nuorisotoimen koko henkilöstö
Luovuuden, ajattelukyvyn ja lahjakkuuden kehittäminen	Nuorisotoimi huolehtii, että sen ohjelmistossa on luovia projekteja ammattitaitoisen ohjaajan kanssa vähintään kaksi kertaa vuodessa normaaliin kädentaitojen lisäksi.	Syys 2011 alkaen	Nuorisoohjaaja

LIITE 4.

KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Avoimen talotoiminnan laatukriteerit

TAVOITE	TOIMENPIDE	AIKATAULU	TOTEUTTAJA
Laatukriteerit osaksi avointa nuorisotalotoimintaa	Itsearviointit jatkuvat n. 2 krt/v ja auditointi suoritetaan	Auditointi 2011 aikana	Nuorisosihteeri / Auditori, Kotkan tai Haminan nuorisotoimesta
Laatukriteerit koetaan osana nuorisotoimen kehittämistyötä eikä työn arvosteluna	Kriteereistä keskustellaan seudullisesti, saadaan ns. vertaistukea.	Tapaamiset seutukunnallisesti alk. keväällä 2011.	Kuntien vastaavat, S-voima.
Itsearviointit ja auditointi johtaa toiminnan suunnitelmallisuuden ja laadun kehittämiseen	Kehittämiskohteet kirjataan ja vastuutahot sovitaan toimijoiden kesken. Kehittymistä seurataan	Suunnittelupäivinä vähintään 2 krt / v	Pyhtään nuorisotoimen koko henkilöstö
Osallisuus käsitteenä tutuksi nuorille ja käsitys siitä, että he itse voivat ottaa osaa nuorisotalon toiminnosta päättämiseen.	Talokokousten säännöllinen jatkaminen ja nuorten ottaminen mukaan kokousten suunnitteluun yhä lisääntyvässä määrin.	Heti	Pyhtään nuorisotoimen koko henkilöstö
Jokaisella avoimessa nuorisotalotoiminnassa työskentelevällä on johdonmukainen ja ammatillinen ote työhön	Perehdytyskansion laatiminen	Kesän 2011 aikana, päivitys ja täydennys ennen toimintakauden alkua	Nuorisosihteeri ja ohjaaja

LIITE 5.

Huutjärven nuokkarin asiakaspalautekyselyn tulokset

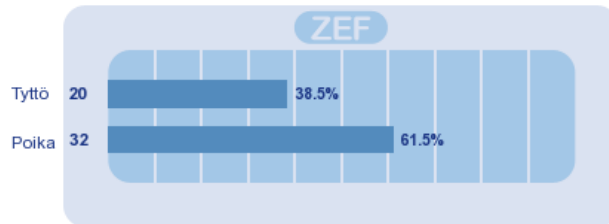
A. Taustatiedot

1. Sukupuoli (52)

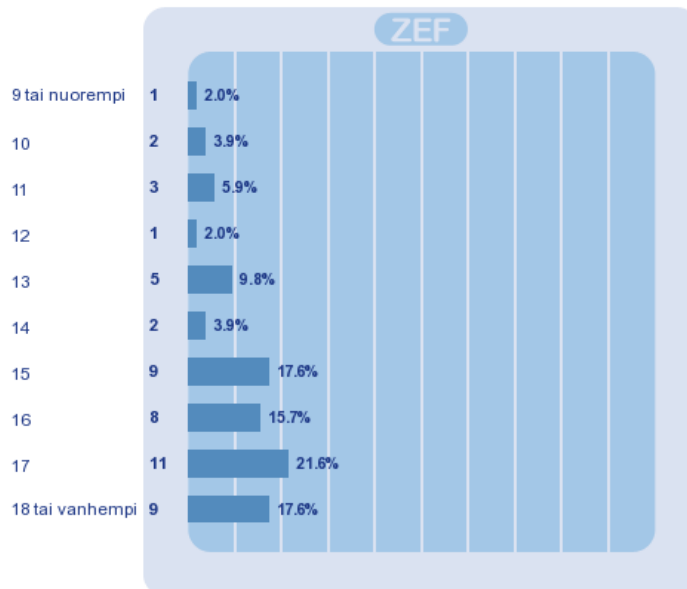
2. Ikä (51)

3. Miten usein käyt nuokkarilla? (51)

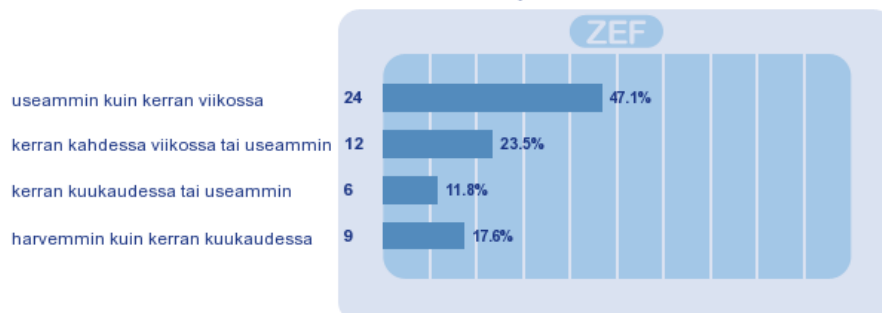
1. Sukupuoli

2. Ikä

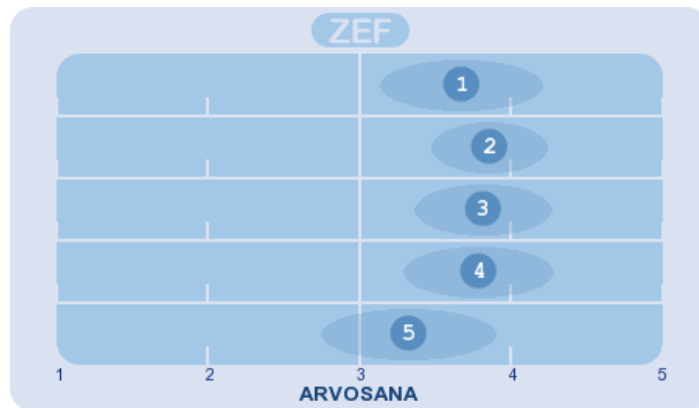

3. Miten usein käyt nuokkarilla?

B. Nuorisotilat

1. Nuokkarin tilat ovat mielestäni hyvät. (51) (x=66.7)
2. Nuokkarilla on mielestäni hyvä ilmapiiri. (51) (x=71.5)
3. Nuokkarin pelit ja välineet ovat mielestäni hyvässä kunnossa. (51) (x=70.3)
4. Nuokkarin pelit ja välineet ovat monipuolisia ja niillä on kiva pelata. (51) (x=69.5)
5. Nuokkarin tilat ja välineet ovat minulle tärkeitä. (51) (x=58)
6. Tahtoisin sanoa nuokkarista vielä: (21)

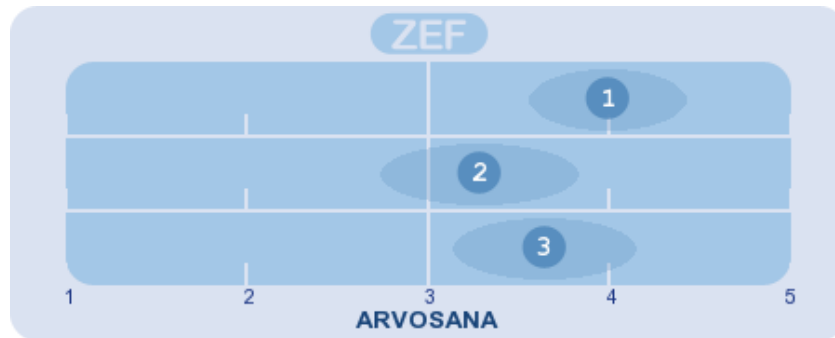
Vapaapalautteet

6. Tahtoisin sanoa nuokkarista vielä:

- Kaljaa nuorille
- Kiva ajanvietto paikka iltasin. :)
- Nuokkarilla on kiva käydä viettämässä aikaa , mutta nuokkari voisi järjestää enemmän ohjattua ohjelmaa :---)
- Nuokkarilla on kiva olla, mutta välillä ohjaajat tai ainakin yksi ohjaaja nipottaa liikaa ja valittaa aiheuttomasta asiastakin.
- Paha mitään sanoa, kun niin harvoin käyn...
- Tilat aivan liian pienet.
- buu!
- hauskemman, siis onhan täällä nyt jo hauskaa mutta kun täällä on jonkin aikaa niin siinä kyllä pitkäs-tyy. :)
- hyvä paikka
- hyvä paikka <3
- jees mesta
- kiva paikka!
- se on kiva
- siel on kivaa :---) .
- siellä on kivaa ja hauskaa
- siellä on kivaviettä aikaa ja kaveritkin on siellä. Ja nuoriso-ohjaajat ovat mukavia.
- tosi hyvää palveluja
- tääl on kivaaa!!<33
- uudet vallit bilispöytään
- vähemmän valitusta
- ööööö emmää tiiä ihan jees kait :D

C. Nuorisotilojen aukiolo

1. Nuokkari on auki minulle sopivaan aikaan. (50) (x=74.9)
2. Nuokkari on auki riittävän usein. (50) (x=57.1)
3. Olen tyytyväinen nuokkarin tapahtumiin ja retkiin. (50) (x=66.1)
4. Parasta mielestäni olisi, jos nuokkari olisi auki: (29)

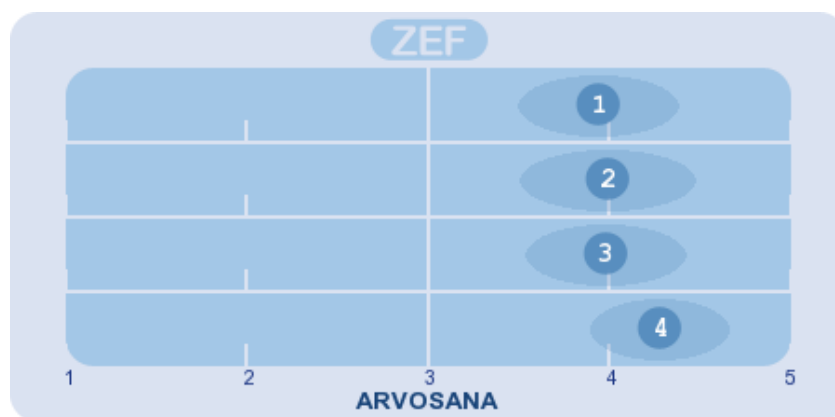
Vapaapalautteet

4. Parasta mielestäni olisi, jos nuokkari olisi auki:

- 13.00-17.00
- 24/7
- 24/7
- Aukioloaikojen muuttaminen tarpeetonta.
- Joka päivä 14-19
- Joka päivä tai ainakin useammin ja vaikka viikonloppuisin. : D
- Joka päivä.
- Lauantai-iltaisin , ja perjantai-iltaisin myöhempään
- Ma-su 18-22
- Myös joskus viikonloppuisin.
- Myös lauantai-iltaisin.
- Olisi vaikka tunnin pidempää auki.
- Pari kertaa viikossa tai useammin.
- aaaaaina :-).
- ain illal ja viikoloppuisin ja sillee 19-01 se olis jees ==)
- aina
- ei välii...
- en tiedä
- joka arkipäivä
- joka päevä ;)
- joka päivä
- joka päivä
- jokapäivä
- kaikki päivät
- lauantaisin
- maananta, tiistai, torstai
- melkein joka päivä
- no torstaisin myös <3
- useana päivänä

D. Ohjaajat

1. Nuokkarin työntekijät ovat mielestäni luotettavia. (48) ($x=73.6$)
2. Saan nuokkarin työntekijöiltä riittävästi huomiota. (48) ($x=74.8$)
3. Nuokkarin työntekijät puuttuvat aina kiusaamiseen. (48) ($x=74.4$)
4. Minulla on turvallinen olo nuokkarilla. (47) ($x=81.9$)
5. Haluaisin sanoa työntekijöille vielä: (17)

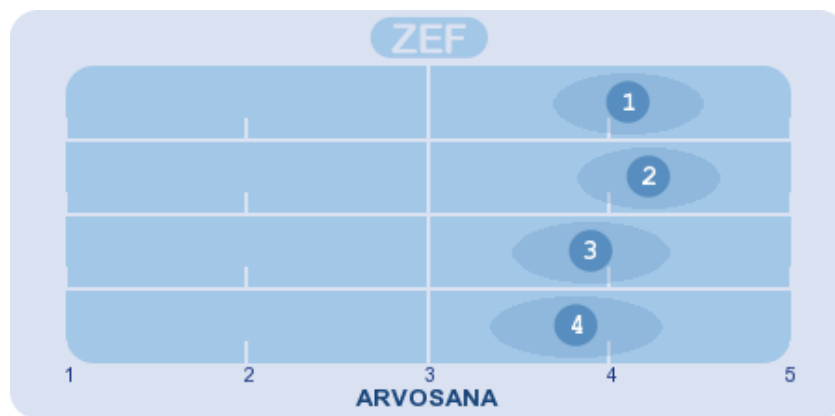
Vapaapalautteet

5. Haluaisin sanoa työntekijöille vielä:

- <3
- Hyvä.
- Peace
- Turha valitus ja nipotus pois. Mukavia muuten.
- jeejee hyvä meno ja sillee :D
- jeii kiva testi xD
- jej :-).
- järjestäkää enemmän ohjattua toimintaa ja leirejä:--)
- kivoja
- moro!!
- njaah...
- nuokkari on paras!
- olette kivoja
- olette mahtavia.
- pipot tiukal?
- tosi kilttejä ihmisiä
- valittakaa vähemmän

E. Nuokkari loma-aikoina

1. Minulle on tärkeää, että nuokkari on koulujen loma-aikoina auki. (47)
($x=77.5$)
2. Tahtoisin, että nuokkari on syyslomalla ja talvilomalla auki. (47) ($x=80.3$)
3. Tahtoisin, että syys- ja talvilomalla nuokkarilla on tapahtumia ja retkiä. (46)
($x=72.3$)
4. Tahtoisin, että kesälomalla nuokkari järjestää leirejä ja tapahtumia. (46)
($x=70.4$)
5. Tahtoisin sanoa loma-ajoista vielä: (11)

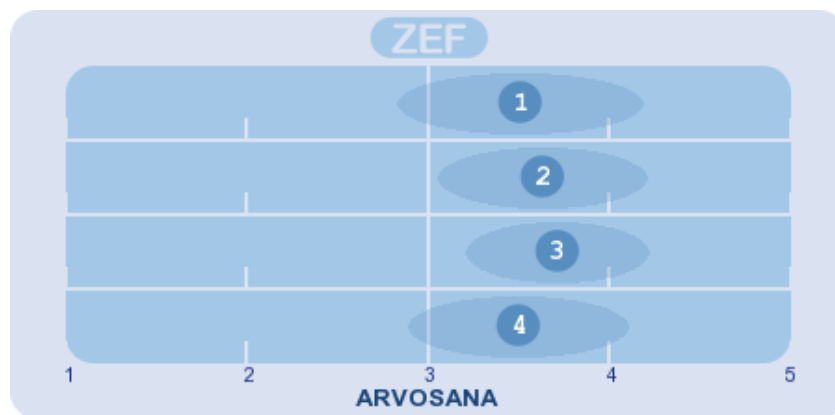
Vapaapalautteet

5. Tahtoisin sanoa loma-ajoista vielä:

- :)
- Himos retken tyylisiä retkiä lisää! :)
- Koko lomaa ei tarvitsisi olla auki, mutta esim. kk kesälomasta tms.
- Lomalla paljon leirejä ja tapahtumia :-----)
- dj kroko
- en mitää :-).
- en mitään
- en mitään.
- iha sama...
- iha vitu jepa!
- lomillaki auki varsinkii kesäl tyylillä 24/7

F. Osallistuminen

1. Tiedän mikä talokokous on ja mitä siellä voi tehdä. (46) (x=62.7)
2. Saan osallistua riittävästi nuokkarin toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen. (46) (x=65.8)
3. Mieli pidettäväni kuunnellaan päätettäessä nuokkarin asioista. (46) (x=67.9)
4. Nuorisotalon säännöt ovat mielestäni hyvät. (46) (x=62.3)
5. Miten muuten tahtoisit osallistua nuokkarin toimintaan tai sen kehittämiseen? (9)

Vapaapalautteet

5. Miten muuten tahtoisit osallistua nuokkarin toimintaan tai sen kehittämiseen?

- Kaikella mahdollisella tavalla:---)
- antaa olla...
- eii mittöö :D
- en mitenkään, nuokkari on jo täydellinen.
- en mää vaa tiiä :---).
- enpä tiiä :p
- erilaiset säännöt. ILMAKIEKKO!
- kaiken tavoin
- paljon